

MAXIME MARGOUNIOS

ET LES RECUEILS PARISIENS DE SA CORRESPONDANCE

(*Mss du Supplément grec 621, 1310 et 1334*)

Manuel (en religion : Maxime) Margounios, évêque de Cythère (ou Cérigo), théologien, traducteur, éditeur, et même poète, offre un exemple caractéristique de ce que pouvait être, dans la seconde moitié du XVIe siècle, la vie d'un prélat grec érudit et lettré¹.

Né à Candie, plus d'un siècle avant l'occupation de la Crète par les Turcs, il partagea son existence entre son île natale, qui était alors possession vénitienne, Padoue, dont il fréquenta l'Université, et surtout Venise elle-même, qui le pensionna pour mieux se l'attacher. A Constantinople, où il reçut en 1584 la consécration épiscopale, il semble n'avoir fait qu'un seul séjour, et ces quelques mois lui suffirent pour concevoir une invincible horreur de la domination turque. Le gouvernement vénitien, d'autre part, qui tenait à conserver sous son influence un prélat si distingué, lui refusa le droit de résider dans son évêché de Cérigo.

C'est donc en terre vénitienne, sous la sauvegarde sourcilieuse de la puissante République, que Maxime Margounios passa la majeure partie d'une vie bien remplie. Si ses efforts, tendant à réconcilier sur le plan dogmatique l'Église grecque et l'Église romaine, connurent l'échec réservé à tant de médiateurs de bonne foi, son activité de savant porta heureusement des fruits moins amers. La résidence à Venise l'avait en quelque sorte placé à un carrefour de l'humanisme : il n'est que de relever dans sa correspondance des noms comme ceux de David Hoeschel, Friedrich Sylburg, Ascanio Persio, André Schott, pour s'assurer

¹) Biographie détaillée dans Legrand, *Bidl. hellénique...* des XV et XVI s., t. II, p. XXIII-LXV, et résumée par L. Petit dans l'article du *Dictionnaire de théologie catholique*, t. IX, 1927, col. 2039-2040. Voir aussi, à la fin du présent article, la *Note bibliographique additionnelle*.

que ses lettres, bien que centrées sur des affaires personnelles², ne peuvent être indifférentes pour éclairer l'histoire de l'érudition à cette époque. On sait d'ailleurs tout ce qu'en a tiré Legrand dans mainte notice de sa *Bibliographie hellénique*³.

Il serait donc souhaitable qu'on parvînt à recueillir en un ensemble cohérent les lettres de cet érudit. Un certain nombre d'entre elles ont déjà été publiées, mais par trop d'éditeurs divers, en des publications souvent malaisément accessibles, et selon les hasards des sujets traités⁴. Le premier travail qui s'impose est un recensement exact des épistolaires manuscrits de Margounios conservés dans les bibliothèques d'Europe, avec une identification détaillée des éléments de leur contenu⁵. Les pages qui suivent contribueront à cette tâche collective, en précisant la teneur des manuscrits de Paris.

Un effort analogue a certes déjà été fourni par C. Dyovouniotis, qui donna en 1920-1921 dans la revue «Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς», publiée à Salonique⁶, une liste de 178 lettres (adresses et incipit), établie grâce au ms. 1126 de la Bibliothèque Nationale d'Athènes, et subsidiairement, aux mss 79 et 101 du Parlement grec, et 652 de Bucarest. Malheureusement, une proportion inusitée de coquilles typographiques, affectant souvent dates et noms propres, défigure cette liste au point que celle qui est dressée ci-dessous ne saurait faire double emploi avec elle, bien que toutes deux embrassent le même domaine.

Notre fonds du *Supplément grec* compte trois manuscrits du XVIIIe siècle renfermant des lettres de Margounios, les *Parisini Suppl. gr.* 621, 1310 et 1334. Le dernier des trois ne comporte que neuf épîtres, placées en exemple à la suite

²⁾ Comme le souligne Ph. Meyer, *Die theologische Litteratur der griechischen Kirche im sechszehnten Jahrhundert*, Leipzig, 1899, p. 69.

³⁾ Surtout dans le t. II de la *Bibl. hell. des XV et XVI s.*, et les tomes I, III, IV et V de la *Bibl. hell. du XII s.*

⁴⁾ L'essentiel de la bibliographie est dans l'article cité de L. Petit, col. 2042. Voir, en outre, la *Note bibliographique additionnelle* à la fin de l'article.

⁵⁾ Des descriptions comme celles de Sakkelion (B. N. d'Athènes), Lambros (Parlement hellénique) et même Litzica (Académie roumaine) sont soit inutilisables, soit insuffisantes.

⁶⁾ T. IV, p. 781-785, et V, p. 269-280 et 390-396. La bibliographie relative à la correspondance est au t. IV, p. 728-730.

du *Περὶ ἐπιστολικῶν τύπων* de Théophile Corydalée⁷. Elles s'échelonnent du f. 66^v au f. 86^v, séparées en deux groupes (cinq puis quatre) par une lettre de Conrad Rittershuys à David Hoeschel (ff. 81^v - 83). Elles sont adressées :

a) à Jérémie II, patriarche de Constantinople (Venise, 13 juillet 1590 : inc. *Ἐγὼ τὸ τοῦ νοῦ πιερὸν*).

b) à David Hoeschel (Venise, 11 septembre 1590 : éd. Th. Corydalée, op. cit., p. 71, et Legrand, *Bibliographie... XVe et XVIe s.*, t. II p. 421);

c) au même (Venise, 4 février 1592 : éd. Legrand, *ibid.*, p. 91);

d) au même (Venise, 18 décembre 1592 : inc. *Τὸ τοῦ ἱεροῦ Νύσσης ἱεροτάτον σύγγραμμα*);

e) *Τοῖς περὶ τὴν ἱερὰν ἐσχολασίαν φιλοσοφίαν σωτηρίαν* (non datée, mais probablement de 1592 : éd. Legrand, *ibid.*, p. 90-91);

f) à Conrad Rittershuys (Venise, 1600 : éd. Legrand, *Bibliographie... XVIIe s.*, t. I, p. 5-6);

g) au même (Venise, 31 août 1599 : éd. Legrand, *ibid.*, p. 6-7);

h) à David Hoeschel (Venise, < février 1602 > : éd. Legrand, *ibid.*, p., 19-20);

i) *Σαμουήλῳ τῷ ὀσιωτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ* (Venise, 23 février 1593 : éd. Th. Corydalée, op. cit. p. 71-72).

Parmi ces neuf lettres, seule la deuxième figure dans la collection que conservent les deux autres manuscrits parisiens : voir ci-dessous le numéro 133 de notre liste.

Beaucoup plus importants que le *Suppl. gr.* 1334 sont les mss 621 et 1310 du même fonds. Le *Suppl. gr.* 621 est bien connu des lecteurs d'Émile Legrand, qui l'a abondamment utilisé dans sa *Bibliographie*. Il en est de même, malgré l'apparence, du *Suppl. gr.* 1310. On s'en convaincra aisément en se reportant à diverses citations faites par Legrand d'un « *Epistolaire appartenant à M. le prince G. Maurocordato* »⁸; ces cita-

⁷) Je n'ai pu consulter de cet ouvrage de Th. Corydalée que l'édition de Halle (1768) : on y retrouve seulement la deuxième et la dernière de nos lettres.

⁸) *Bibliographie... XV et XVI siècles*, t. II, p. XLIII, n. 4; XLIV, n. 1; LXXIII; 213, n. 1. *Bibliographie... XVIIe siècle*, t. V, 1903, p. 191 (où Legrand déclare avoir le volume en sa possession).

tions très précises, dormant la page et (le plus souvent) le numéro même de la lettre, nous apportent la certitude que cet Epistolaire et notre Suppl. gr. 1310 ne font qu'un. Sans doute le prince, après avoir ouvert à Legrand «son incomparable bibliothèque»⁹, finit-il par faire don de ce manuscrit à notre compatriote ; c'est de la veuve de ce dernier que la Bibliothèque Nationale l'acquiert en 1904.

Les concordances finales souligneront l'identité de contenu des deux manuscrits de Paris, réserve faite de la lettre 160 du Suppl. gr. 1310, adressée à Leonce Eustrate¹⁰, qui manque dans le Suppl. gr. 621. Observons dès maintenant que la liste de Dyovouniotis, avec 178 numéros au lieu de 194, n'en recouvre pas moins la nôtre, la différence s'expliquant par le fait que l'auteur a écarté la plupart des lettres adressées à Margounios, ainsi que les opuscules de la fin. Quant au ms. de Bucarest, il semble bien¹¹, malgré quelques divergences minimales, reproduire l'ordre de l'Athen. 1126. Si l'on ajoute qu'un manuscrit ayant appartenu à Sophocle Œconomos révèle, d'après une énumération de Sathas¹², une composition analogue à celle des précédents, et dans un ordre qui paraît coïncider avec celui de notre Suppl. gr. 1310¹³, il devient clair que le «corpus» parisien des lettres de Margounios, pour incomplet qu'il soit, constitue une collection traditionnelle, dont un bon nombre de témoins subsistent encore.

Il n'est peut-être pas dépourvu de signification que l'ordre des lettres offre d'importantes différences quand on passe d'un de ces manuscrits à un autre. Bien que tous semblent appartenir à une date assez avancée dans le XVIIIe siècle, on est tenté d'établir entre eux (ou leurs modèles)¹⁴ des rapports d'antériorité

⁹) Bibliographie... XVe et XVIe siècles, t. I, 1885, préface, p. XIV.

¹⁰) Legrand l'a publiée, *ibid.*, t. II, p. XLIII-XLIV.

¹¹) A en juger par la description de C. Litzica, *Catalogul manuscriselor grecești...*, 1909, 367-375.

¹²) *Νεοελληνική Φιλολογία*, Athènes, 1868, p. 217.

¹³) Œconomos lui-même mentionne son ms. dans les *Μνημεια της Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων* de D. Kambouroglou, t. II (Athènes 1890), p. 53 : les six lettres qu'il en cite, numérotées 34-39, portent les mêmes numéros dans notre ms., et s'y succèdent dans le même ordre.

¹⁴) Le ms. de Bucarest, malgré sa date tardive (janvier 1785), peut être une copie reflétant un état considérablement plus ancien.

ou de postériorité fondés sur le plus ou moins grand désordre de leur contenu. C'est ainsi que l'éparpillement des lettres adressées à un même correspondant est à son comble dans l'*Athen.* 1126 et le ms. de Bucarest ; il est beaucoup moins prononcé, mais encore sensible, dans le *Suppl. gr.* 1310¹⁶ ; il est nul, à deux ou trois exceptions près, dans le *Suppl. gr.* 621. Tout se passe comme si l'on avait d'abord recueilli en vrac cette correspondance, et qu'avec le temps on y eût introduit un certain ordre. Si de telles considérations sont valables, le *Suppl. gr.* 621 représenterait, jusqu'à plus ample informé, l'aboutissement d'un travail empirique de classement.

C'est donc lui, de préférence au *Suppl. gr.* 1310, que nous suivons pour établir la liste ci-dessous, non sans éclairer les points difficiles par une confrontation des deux manuscrits parisiens. La lettre qui manque dans le *Suppl. gr.* 621 est placée à la fin de notre énumération (n° 194).

La liste ne comporte pas de références aux éditions, car les difficultés signalées plus haut¹⁶ auraient entraîné trop de lacunes. Mais chaque lettre est suivie de son numéro d'ordre dans le *Suppl. gr.* 1310 (désigné par M) et dans l'*Athen.* 1126 (désigné par D). En sens inverse, une table de concordance renvoie de ce dernier manuscrit au ms. M et au *Suppl. gr.* 621 (désigné par L). Une deuxième table, enfin, reproduit l'ordre de M, avec renvois à L. (Voir l'*Appendice*).

Le «corpus» conservé dans tous ces manuscrits comprend, outre une majorité de lettres envoyées par Margounios à divers correspondants, sept autres missives¹⁷ dont il est le destinataire, et sept encore¹⁸ qui n'ont été écrites ni par lui, ni à lui, mais dont la plupart ont trait à des affaires le touchant de près. La fin de la collection¹⁹ est formée par sept opuscules de Margounios, de nature juridique, oratoire, apologétique ou poétique.

Cet ensemble occupe les 305 pages du ms. L, et les 315 pre-

¹⁶) Précisons que la dispersion constatée dans ces trois mss n'est pas du tout la rançon d'une fidélité plus grande à l'ordre chronologique: de ce point de vue, le *Suppl. gr.* 621 n'est pas plus mal ordonné que les autres.

¹⁶) Voir ci-dessus, p. 212.

¹⁷) Numéros 27 et 54 à 59.

¹⁸) Numéros 22 à 24, 34, 52, 53, 186. (En fait, comme on le verra plus bas, les lettres 22 et 23 ont été rédigées par Margounios.)

¹⁹) Numéros 187-193.

mières pages de M²⁰. Dans l'un comme dans l'autre, le titre général est le suivant :

Τοῦ Θεοφιλεστάτου καὶ λογιωτάτου ἐπισκόπου Κυθῆρων κυρίου Μαξίμου τοῦ Μαργουνίου ἐπιστολαί, καὶ ἄλλων τινῶν.

Voici, selon l'ordre de L (Suppl. gr. 621), le détail du contenu²¹ :

1.—A Jérémie II <Tranos>, patriarche de Constantinople. Padoue, 26 août 1574.

Τῷ παναγιωτάτῳ μοι πατρί, καὶ οἰκουμεικῷ π(ατ)ριάρχῃ κυρίῳ Ἱερεμία τῷ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἐμμανουὴλ ὁ Μαργούνιος.

(Inc. Ἐμοὶ μέν, εἴπερ ποτέ τι καὶ ἄλλο).

Ἐκ Παταβίου, βοηδρομιῶνος πέμπτη φθίνοντος, κατὰ τὸ ,αφ' ἧ' ἔτος. [M : 1. D : 178.

2.—Au même. Venise, 19 juin 1590.

Τῷ παναγιωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως καὶ οἰκουμεικῷ πατριάρχῃ κυρίῳ κυρίῳ Ἱερεμία, Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθῆρων χάριτος θείας ἐπίδοσιν.

(Inc. Καὶ τὸ πρὸ δύο ἐτῶν συντεθέν μοι).

Ἐνετίθην, ἑκατομβαιῶνος ἐνάτη ἐπὶ δεκάτη κατὰ τὸ ,αφ' ἧ' ἔτος τῆς ἐνσάρχου τοῦ σωτήρος ἡμῶν οἰκονομίας. [M : 14. D : 145.

3.—Au même. Venise, 25 juin 1590.

Τῷ παναγιωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως κυρίῳ Ἱερεμία, Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθῆρων ὀρθοτάτην τὴν ἐν τοῖς θείοις διάκρισιν.

(Inc. Ἰδοὺ σοὶ καὶ τῶν ἡμετέρων συγγραμμάτων).

Ἐνετίθην, ἑκατομβαιῶνος ἕκτη φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ' ἧ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 15. D : 146.

4.—Au même. Venise, 27 juin 1590.

Τῷ αὐτῷ ὁ αὐτός.

(Inc. Ἐγὼ καὶ τὴν προσήκουσαν ἐπὶ τῇ γενομένῃ).

Ἐνετίθην, ἑκατομβαιῶνος τετάρτη φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ' ἧ' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 16. D : 147.

²⁰) La fin de ce manuscrit (pp. 316-352) renferme un choix de définitions et de notices d'ordre mythologico-historique.

²¹) Lorsque l'expéditeur n'est pas mentionné, il s'agit de Margounios lui-même. Pour chaque lettre, la description comprend : l'adresse et la date en français, puis l'adresse en grec, l'incipit, la date en grec, et enfin le numéro de la pièce dans M et dans D.

- 5.—Au même. Venise, 4 septembre 1590.
 Τῷ παναγιωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως κυρίῳ
 Ἰερεμία, Μάξιμος ἐπίσκοπος Κυθήρων ὁ Μαργούνιος.
 (Inc. Ἰδοὺ καὶ αὖθις τὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς δόγματος).
 Ἐνετίθην, μαιμακτηριῶνος τετάρτη ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ' ἧ'
 ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 5. D : 44.]
- 6.—Au même. Venise, 8 septembre 1590.
 Τῷ παναγιωτάτῳ κυρίῳ Ἰερεμία, Μάξιμος.
 (Inc. Οὐκ ἔστι, φησὶν, ἀνάενσις ἐν τῷ θανάτῳ).
 Ἐνετίθην, μαιμακτηριῶνος ὀγδόη ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ' ἧ'
 ἔτος τῆς τοῦ σωτήρος ἡμῶν οἰκονομίας. [M : 6. D : 46.]
- 7.—Au même. Venise, 20 février 1590.
 Τῷ παναγιωτάτῳ κυρίῳ Ἰερεμία, Μάξιμος.
 (Inc. Οὐ δώσω ὕπνον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου, φησὶν).
 Ἐνετίθην, ἐλαφβολιῶνος εἰκοστῇ κατὰ τὸ ,αφ' ἧ' ἔτος τὸ σ(ω-
 τή)ριον. [M : 8. D : 115.]
- 8.—Au même. Venise, 3 février 1590.
 Τῷ παναγιωτάτῳ Κυθήρων Μάξιμος.
 (Inc. Ἐμελλεν ἄρα καὶ αὖθις καὶ χεῖρον ἐξοιστρήσειν).
 Ἐνετίθην, ἐλαφβολιῶνος τρίτη ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ' ἧ' ἔτος
 τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 17. D : 168.]
- 9.—Au même. Venise, 29 juillet 1590.
 Τῷ παναγιωτάτῳ κυρίῳ Ἰερεμία, Μάξιμος.
 (Inc. Τέκνα μοιχῶν ἀτελεσφόρητα, ἤκουσά που λεγούσης).
 Ἐνετίθην, μεταγεινιῶνος β' φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ' ἧ' ἔτος
 τῆς ἐνσάρχου οἰκονομίας τοῦ σωτήρος ἡμῶν. [M : 12. D : 138.]
- 10.—Au même. Venise, 19 octobre 1590.
 Τῷ παναγιωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως καὶ οἰ-
 κουμενικῷ π(α)τριάρχῳ, Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθήρων
 σωτηρίαν.
 (Inc. Καὶ τὸ σύντιμόν σου καὶ ἀκριβές).
 Ἐνετίθην, πυανεπιῶνος ἐνάτη ἐπὶ δεκάτῃ κατὰ τὸ ,αφ' ἧ' ἔτος.
 [M : 18. D : 173.]
- 11.—Au même. Venise, 18 juillet 1590.
 Τῷ παναγιωτάτῳ π(α)τριάρχῳ Κωνσταντινουπόλεως κυρίῳ
 Ἰερεμία, Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθήρων σ(ωτη)ριώδη
 ψυχῶν πρόνοιαν.
 (Inc. Ἦκουσά του τῶν ἐν ἱεροσούνη τε).
 Ἐνετίθην, μεταγεινιῶνος ὀγδόη ἐπὶ δεκάτῃ κατὰ τὸ ,αφ' ἧ' ἔτος

- τῆς ἐνσάρκου τοῦ σωτῆρος ἡμῶν οἰκονομίας. [M : 11. D : 136.]
- 12.—Au même. Venise, 26 septembre 1591.
 Τῷ παναγιωτάτῳ Κωνσταντινουπόλεως π(ατ)ριάρχη κυρίῳ
 Ἱερεμία, Μάξιμος.
 (Inc. Ἔπαινον, καὶ νόγον οὕτως ἐγὼ κρίνειν ἐκδεδίδαγμαί).
 Ἐνετίθην, μαιμακτηριῶνος πέμπτη φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ'α'
 ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 2. D : 30.]
- 13.—Au même. Venise, 27 septembre 1591.
 Τῷ παναγιωτάτῳ πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως κυρίῳ Ἱε-
 ρεμία, Μάξιμος.
 (Inc. Οὐδέν, φησί τις τῶν ποιητῶν, οὕτως δοθῶς εἴρηται).
 Ἐνετίθην, μαιμακτηριῶνος τετάρτη φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ'α'
 ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 3. D : 31.]
- 14.—Au même. Venise, 22 janvier 1591.
 Τῷ παναγιωτάτῳ Ἱερεμία, Μάξιμος.
 (Inc. Καιρός φησι τῷ πάντι πράγματι ὁ σοφός).
 Ἐνετίθην, γαμηλιῶνος ἐνάτη φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ'α' ἔτος
 τὸ σωτήριον. [M : 7. D : 112.]
- 15.—Au même. Venise, 7 octobre 1591.
 Τῷ παναγιωτάτῳ Κωνσταντινουπόλεως, Μάξιμος.
 (Inc. Οὐκ ἐπιτεύξεται δόλιος θήρας, κατὰ τὸ γεγραμμένον).
 Ἐνετίθην, πυανειῶνος ἐβδόμη ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'α'
 ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 10. D : 127.]
- 16.—Au même. Venise, 7 avril 1591.
 Τῷ παναγιωτάτῳ π(ατ)ριάρχη Κωνσταντινουπόλεως κυρίῳ
 Ἱερεμία, Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθήρων,
 (Inc. Αὕτη ἢ ἀλλοίωσις, φησὶν ἡ Γραφή).
 Ἐνετίθην, θαογηλιῶνος ἐβδόμη ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'α'
 ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 9. D : 120.]
- 17.—Au même. Venise, 19 octobre 1590 (ou 1591)²².

²²) On est tenté de suivre la leçon de M (1590), car Margounios parle ici de la Turcograecia de Crusius, qui est de 1584, comme d'un ouvrage «publié il y a six ans». On pourrait objecter, en sens contraire, qu'il existe déjà une lettre au même (no 10), datée exactement du même jour, 19 octobre 1590 : la divergence de M pouvant alors s'expliquer par une simple dittographie de copiste (dans M, ces deux lettres se suivent sans intermédiaire). Mais l'argument n'est pas déterminant à soi seul : il arrive à Margounios d'écrire deux fois par jour à Hoeschel (v. infra n. 132 et 133).

Τῷ αὐτῷ παναγιωτάτῳ, Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθήρων.
(Inc. *Τὸ καθ' ἡμῶν μᾶλλον, ἢ ὑπὲρ ἡμῶν*).

Ἐνετίηθεν, πτανεψιῶνος ἐνάτη ἐπὶ δεκάτη κατὰ τὸ ,αφ'ἑ' (sic
L : ,αφ' ἑ' M) ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 19. D : 174.

18.—A Théolèpte II. Venise, 24 août 1591.

Τῷ παναγιωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως κυρίῳ
Θεολήπτῳ, Μάξιμος χάριτος παρὰ Θεοῦ ἐπίδοσιν εἰς ἔργα σω-
τηριώδη.

(Inc. *Οὐ μειρίως μου τὴν καρδίαν λελύπηκεν*).

Ἐνετίηθεν, βοηδρομιῶνος ἐβδόμη φθίνεντος κατὰ τὸ ,αφ'ἑ'
ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 20. D : 102.

19.—A Jérémie II. Venise, 2 septembre 1591.

Τῷ παναγιωτάτῳ π(ατ)ριάρχῳ Κωνσταντινουπόλεως κυρίῳ
Ἱερεμίᾳ, Μάξιμος εὖ πράττειν.

(Inc. *Πεῦσίν τινα τῆς ἱεραῆς σου ψυχῆς πνθέσθαι*).

Ἐνετίηθεν, μαιμακτηριῶνος β' ἱσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'ἑ' ἔτος
τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 4. D : 34.

20.—Au même. Venise, 7 août 1590.

Τῷ παναγιωτάτῳ Κωνσταντινουπόλ(εως) πατρι(ά)ρχῳ Μάξ(ι-
μος) ἐπίσκ(οπος) Κυθήρων.

(Inc. *Οἶδά σου τὸ φιλεπιστήμον τῶν καλῶν*).

Ἐνετίηθεν, βοηδρομιῶνος ἐβδόμη ἱσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'ἑ'
ἔτος τῆς ἐνσάρχου οἰκονομίας. [M : 13. D : 141.

21.—Au même. Venise, 11 septembre 1590.

Τῷ παναγιωτάτῳ π(ατ)ριάρχῳ Κωνσταντινουπόλεως κυρίῳ
Ἱερεμίᾳ, Μάξιμος.

(Inc. *Οὐ μικρόν τι συμβάλλειν μοι ἔδοξεν*).

Ἐνετίηθεν, μαιμακτηριῶνος πρώτη ἐπὶ δεκάτη κατὰ τὸ ,αφ'ἑ'
ἔτος τῆς ἐνσάρχου τοῦ σωτήρος ἡμῶν οἰκονομίας. [M : 33. D : 41.

22.—Manuel Glynzounios à Gabriel Sévère. Venise, 5 février
1586.

Τῷ πανιερωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Φιλαδελφίας κυρίῳ Γαβρι-
ήλῳ τῷ Σεβήρῳ, Μανουήλος ὁ Γλυνζούνιος εὖ πράττειν.

(Inc. *Πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι πρὸ ἡμῶν*).

Ἐνετίησιν, ἐλαφηβολιῶνος πέμπτη ἱσταμένου κατὰ τὸ ,αφπ'ἑ'
ἔτος ἀπὸ τῆς ἐνσάρχου οἰκονομίας. [M : 27. D : 22.

23.—Du même au même. Venise, 6 novembre 1587.

Τῷ πανιερωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Φιλαδελφίας κυρίῳ Γαβρι-
ήλῳ τῷ Σεβήρῳ Μανουήλ ὁ Γλυνζούνιος εὖ πράττειν.

- (Inc. Ἐδει μὲν ἡμᾶς, πανιερώτατε δέσποτα, τῆς τῶν ἡμετέρων).
Ἐνετίησι, κατὰ τὸ ,αφ᾽ ἑτος ἀπὸ τῆς ἐνσάκου οικονομίας
ἀνθεστηριῶνος ἕκτη ἰσταμένου²³. [M : 28. D : 24.]
- 24.—Épître dédicatoire τῷ Θεοφιλεστάτῳ κλπ.²⁴ (Sans lieu ni date).
Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθήρων ὁ Μαργούνιος τῷ θεοφιλεστάτῳ κλ.
(Inc. Τὴν μὲν ἐπιμέλειαν, ἦν τινες πρὸ ἡμῶν). [M : 29. D : 47.]
- 25.—Avertissement aux lettrés. (Sans lieu,) 28 juillet 1600.
Μάξιμος ταπεινὸς Κυθήρων ἐπίσκοπος τοῖς τῶν λόγων ἔρα-
σαις ἐν τοῖς καλοῖς ἐπίδοσιν.
(Inc. Ἄλλοι μὲν ἄλλους τῶν περὶ τὴν σοφίαν).
Κατὰ τὸ ,αχ' ἑτος τὸ σ(ωτή)ριον ἰουλλίου τρίτη φθίνοντος.
[M : 30. D : 50.]
- 26.—Avertissement aux lecteurs versés dans la théologie. Venise, 13 septembre 1599.
Μάξιμος ταπεινὸς Κυθήρων ἐπίσκοπος, τοῖς περὶ τὴν ἱερὰν
θεολογίαν ἀσχολουμένοις προκοπῆς ἐπίδοσιν.
(Inc. Ὅσων μὲν ὑπὸ τῆς ἀνωθεν χάριτος κατηξιώθη).
Ἐνετίησι, κατὰ τὸ ,αφ' ἡθ' ἑτος τὸ σωτήριο σепτεμβρίου τρίτη
ἐπὶ δεκάτη. [M : 31 . D : 133]
- 27.—David Hoeschel à Margounios. Augsbourg, 14 juin 1598.
Τῷ θεοφιλεστάτῳ καὶ ἐς ἄκρον παιδείας ἑλληλακίτι κυρίῳ
Μαξίμῳ τῷ Μαργούνιῳ ἐπισκόπῳ Κυθήρων, Δαβίδ ὁ Ἐσχέ-
λιος εὖ διάγειν.
(Inc. Ἐν πάσῃ μὲν τῇ ἀγίᾳ γραφῇ, θεοφιλέστατε δέσποτα).
Ἐν Αὐγούστη Οὐίνδελικῶν τετάρτῃ ἐπὶ δέκα ἑκατομβαιῶνος,
ἔτει Χριστοῦ σωτήρος ἡμῶν, ,αφ' ἡθ'. [M : 32. ²⁵

²³) Immédiatement au-dessous de la date, cette indication: Ἰστέον
δε καὶ αὕτη ἡ ἐπιστολὴ ὑπὸ τοῦ Μαξίμου πεφιλολογήται τῷ Μαγούλῳ τῷ Γλυ-
ζουνίῳ.

Γλυζουνίῳ.

²⁴) Au lieu de κλ (καὶ λοιπά), M a Κπ (Κωνσταντινουπόλεως), mais le contenu de la lettre exclut cette leçon. D'autre part, la lettre n'est pas de Margounios; il s'agit d'une épître dédicatoire adressée à un pieux personnage par l'éditeur d'un ouvrage édifiant, qui déclare avoir été encouragé par Gabriel Sévère et par Maxime Margounios.

²⁵) La lettre ne figure pas dans la liste de C. Dyouniotis, qui doit l'avoir volontairement omise, comme n'étant pas de Margounios. La même observation vaut pour les lettres 34, 52-59 et 186. L'auteur semble avoir écarté aussi les opuscules de Margounios 188-193, parce qu'ils sortent du cadre strictement épistolaire.

28.—A Mélétius Pigas. Venise, 7 octobre 1590.

Τῷ μακαριωτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ π(ατ)ριάρχη Ἀλεξανδρείας κυρίῳ κυρίῳ Μελετίῳ παναιδεσιμωτάτῳ δεσπότη Μάξιμος ταπεινὸς Κυθήρων ἐπίσκοπος εὖ πράττειν.

(Inc. Ἐμελλεν ἄρα καὶ αὕτη μοι προσγενέσθαι).

Ἐνετίθην, πνανεψιῶνος ἑβδόμη ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ᾿ ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 21. D : 68

29.—Au même. Venise, 9 octobre 1597.

Τῷ μακαριωτάτῳ κῦρ Μελετίῳ Μάξιμος.

(Inc. Πάλιν ὑποκινῶ τὴν γραφίδα, καὶ πῶς γάρ).

Ἐνετίθην, ἑνάτη ἰσταμένου πνανεψιῶνος κατὰ τὸ ,αφ᾿ ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 22. D : 70.

30.—Au même. Venise, 23 octobre 1597.

Τῷ αὐτῷ μακαριωτάτῳ, Μάξιμος.

(Inc. Οἴμαι σου τὴν θεσπεσίαν ψυχὴν οὕτω κεχαριῶσθαι).

Ἐνετίθην, ὀγδόη φθίνοντος πνανεψιῶνος, κατὰ τὸ ,αφ᾿ ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 23. D : 71.

31.—Au même. Venise, 8 décembre 1597.

Τῷ μακαριωτάτῳ Ἀλεξανδρείας, Μάξιμος.

(Inc. Οὔτε τὸ τῆς γνώμης ἀορισταῖνον, οὔτε τὸ).

Ἐνετίθην, ποσειδεῶνος ὀγδόη ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ᾿ ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 24. D : 74.

32.—Au même. Venise, 13 décembre 1597.

Τῷ μακαριωτάτῳ Ἀλεξανδρείας, Μάξιμος εὖ πράττειν.

(Inc. Καὶ τί γὰρ ἂν ἐμοὶ τοῦ σοὶ συνομιλεῖν).

Ἐνετίθην, ποσειδεῶνος τρίτη ἐπὶ δεκάτη κατὰ τὸ ,αφ᾿ ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 25. D : 76.

33.—Au même. Venise, 21 avril 1592.

Τῷ μακαριωτάτῳ πάπα καὶ π(ατ)ριάρχη Ἀλεξανδρείας κυρίῳ κυρίῳ Μελετίῳ, Μάξιμος ταπεινὸς Κυθήρων ἐπίσκοπος εὖ πράττειν.

(Inc. Ἀπειρήκα σχεδὸν ἐν ταῖς ἐπαλλήλοις²⁸ τῶν θλίψεων).

Ἐνετίθην, θαρρηλιῶνος δεκάτη φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ᾿ ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 26. D : 81.

34.—Jérémie II, patriarche de CP., aux Vénitiens. Constantinople, juin 1594.

Ἰερεμίας ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, τοῖς τὰ τῶν Ἐνετῶν ἀρίστως καὶ ὑπερ-

²⁸⁾ ἀλλεπαλλήλοις M.

φερόντως οιακοστροφοῦσι, τῷ τε θεοφρουρήτῳ πρίγγιπι, τοῖς
μεγάλοις φρονίμοις, καὶ τοῖς παρ' αὐτοῖς τῶν ἀξίων ἄπασιν
εἰρήνην, εὐφροσύνην, καὶ κατ' ἐχθρῶν ἀεὶ θεόθεν τὰ νικητήρια
αἴρειν.

(Inc. *Καὶ πάλαι μὲν ὡς τὴν ὑμετέραν ἀρχὴν*²¹).

Κπ., ἔτει κόσμου ,ζρβ' μηνὶ ἰουνίῳ, ἰνδικτ(ιῶνος) ζ'.

[M: 188.

35.—A Denys, évêque d'Héraclée. Venise, 8 octobre 1597.

Τῷ πανιερωτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ Ἑρακλείας κυρίῳ Διου-
σίῳ, Μάξιμος.

(Inc. *Εἴτ' αὐτὸς οἰγᾶς, πανιερώτατε δέσποτα, εἰ καὶ ἄλλος*).

Ἐνετίθην, πυανεισιῶνος ὀγδόῃ ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'ἕζ' ἔτος
τὸ σωτήριον. [M: 51. D: 69.

36.—Au même. Venise, 8 novembre 1597.

Τῷ πανιερωτάτῳ Ἑρακλείας κυρίῳ Διουσίῳ, Μάξιμος τα-
πεινὸς Κυθήρων ἐπίσκοπος εὐ πράττειν.

(Inc. *Καὶ ἤσθην, ὡς οὐκ οἶδ' εἴ τις ἄλλος*).

Ἐνετίθην, νοεμβρίου ὀγδόῃ ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'ἕζ' ἔτος τὸ
σωτήριον. [M: 52. D: 73.

37.—A. Théophane Carykis. Venise, 14 février 1590.

Τῷ Φιλιππουπόλεως ὁ αὐτός.

(Inc. *Εἴ τις ἐστὶν ἀγάπη πρὸς τὸ θεῖον*).

Ἐνετίθην, ἐλαφροβλιῶνος τετάρτη ἐπὶ δεκάτῃ κατὰ τὸ ,αφ'ἕ
ἔτος τὸ σωτήριον. [M: 35. D: 5.

38.—Au même. Venise, 4 septembre 1590.

Τῷ πανιερωτάτῳ Φιλιππουπόλεως κυρίῳ Θεοφάνει, τῷ Κα-
ρύκη, Μάξιμος ἐπίσκοπος Κυθήρων εὐ πράττειν.

(Inc. *Ὁ δὲ πανιερώτατος, καὶ τὰ τῆς ψυχῆς*).

Ἐνετίθην, μαιμακτηριῶνος τετάρτη ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'ἕ
ἔτος τῆς ἐνσάρχου τοῦ σωτήρος ἡμῶν οἰκονομίας. [M: 34. D: 43.

39.—Au même. Venise, 8 septembre 1590.

Τῷ σοφωτάτῳ καὶ παναιδεσιμωτάτῳ Φιλιππουπόλεως ἀρχι-
ερεῖ κυρίῳ Θεοφάνει, Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθήρων ἐν
τοῖς τοῦ Πν(εύματος) ἐπιδιδόμει καλοῖς.

(Inc. *Ὡς ἡδιστον τῇ νοερά τραπεζῇ προσεπεισῆκαί μοι*).

Ἐνετίθην, μαιμακτηριῶνος ὀγδόῃ ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'ἕ
ἔτος τῆς τοῦ σωτήρος ἡμῶν οἰκονομίας. [M: 36. D: 45.

²¹) *ὑμετέραν θεόδοτον ἀρχὴν* M.

40.—Au même. Venise, 7 avril 1590.

Τῷ πανιερωτάτῳ Φιλιππουπόλεως κυρίῳ Θεοφάνει, Μάξιμος εὖ πρῶττειν.

(Inc. *Τοῦ φιλικοῦ σου τῶν τρόπων, καὶ τῆς περὶ τὰ θεῖα*).

Ἐνετίηθεν, θαρρηλιῶνος ἑβδόμη ἱσταμένου κατὰ τὸ ,αφῆ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 37. D : 121.]

41.—Au même. Venise, 4 février 1590.

Τῷ πανιερωτάτῳ Φιλιππουπόλεως, Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθήρων, εὖ πρῶττειν.

(Inc. *Ἐγὼ σου τὴν θεσπεσίαν ψυχὴν καὶ φιλῶ*).

Ἐνετίηθεν, ἐλαφηβολιῶνος τετάρτη ἱσταμένου κατὰ τὸ ,αφῆ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 38. D : 170.]

42.—Au même. Venise, 19 octobre 1590.

Τῷ Φιλιππουπόλεως Θεοφάνει πανιερωτάτῳ, Μάξιμος.

(Inc. *Ἄρά τι μέμνηται καὶ ἡμῶν ἢ φίλη θεῶ*).

Ἐνετίηθεν, πυανειῶνος ἐνάτη ἐπὶ δεκάτη κατὰ τὸ ,αφῆ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 39. D : 175.]

43.—A Hippolyte, archevêque de Chio. Venise, 7 août 1591.

Τῷ πανιερωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Χίου κυρίῳ Ἰππολύτῳ, Μάξιμος.

(Inc. *Ἀρίωνα τὸν Μυθημναῖον²⁸ Κυκλάεως νιόν, καθαρωδόν*).

Ἐνετίηθεν, βοηδρομιῶνος ζ' ἱσταμένου κατὰ τὸ ,αφῆ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 50. D : 167.]

44.—A Hiérothée, archevêque de Monembasie. Venise, 17 août 1591.

Τῷ πανιερωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Μονεμβασίας κυρίῳ Ἱεροθέῳ, Μάξιμος.

(Inc. *Ἐγὼ πλοῦτον ἕνα τοῦτον πολλῶν ἀντίξιον ἄλλων*).

Ἐνετίηθεν, βοηδρομιῶνος ἑβδόμη ἐπὶ δεκάτη κατὰ τὸ ,αφῆ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 49. D : 97.]

45.—A Néophyte, métropolitain d'Athènes. Venise, 8 août 1597.

Τῷ πανιερωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ μητροπολίτῃ Ἀθηνῶν κυρίῳ Νεοφύτῳ, Μάξιμος εὖ πρῶττειν.

(Inc. *Οὐ δύναται, φησι, πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους*).

Ἐνετίηθεν, αὐγούστου ὀγδόη ἱσταμένου κατὰ τὸ ,αφῆ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 48. D : 57.]

46.—A Gabriel Sévère. Venise, 12 septembre 1591.

Τῷ Φιλαδελφίας Γαβριήλῳ, Μάξιμος.

²⁸) Sic pour *Μηθυμναῖον*.

- (Inc. Ἐπικίνδυνον τῶν δεσποτικῶν ἐντολῶν ἢ παράβασις).
Ἐνετίησι,²⁹ μαϊμακτηριῶνος δευτέρῃ ἐπὶ δεκάτῃ κατὰ τὸ ,αφ'ἠ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 42. D : 29 et 125.]
- 47.—Au même. Venise, 9 août 1591.
Τῷ Φιλαδελφίας πανιερωτάτῳ, Μάξιμος ἐπίσκοπος Κυθῆρων.
(Inc. Κροῖσος ὁ τῶν Λυδῶν βασιλεύς).
Οἴκοθεν, βοηδρομιῶνος ἐνάτῃ ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'ἠ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 40. D 93.]
- 48.—Au même. Venise, 18 août 1591.
Τῷ Φιλαδελφίας, Μάξιμος.
(Inc. Οὐδὲ πρὸς τὰ τοῦ Κάιν δῶρα τὸ θεῖον).
Οἴκοθεν, βοηδρομιῶνος ὀγδόῃ ἐπὶ δεκάτῃ κατὰ τὸ ,αφ'ἠ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 41. D : 99.]
- 49.—Au même. (Sans lieu ni date.)
Τῷ Φιλαδελφίας, Μάξιμος.
(Inc. Χαριέντως πάνυ τῆς περὶ τὴν φιλοσοφίαν—des. mut. ἐκεῖθεν ἡμῖν παρεισφθείρηται, ἀλλὰ καὶ Παῦλος αὐτὸς οὐ φιλο³⁰).
[M : 45. D : 114.]
- 50.—Au même. Venise, 7 avril 1590.
Τῷ πανιερωτάτῳ Φιλαδελφίας, Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθῆρων μετὰ τὸ συνοδικὸν γράμμα λαβεῖν, τὸ εἰς ἀγάπην καὶ διαλλαγὴν ἡμᾶς προτρεπόμενον.
(Inc. Τὰ δῶρα ἀγάπην ἢ οὖσαν συνιστᾶν μᾶλλον).
Ἐνετίησι, θαργηλιῶνος ἑβδόμῃ ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'ἠ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 43. D : 119.]
- 51.—Au même. Mussolente, 30 juillet 1598.
Τῷ Φιλαδελφίας, πανιερωτάτῳ.
(Inc. Ἐγὼ δέ σοι καὶ αὐθις προσθήσω καὶ ἄλλο).
Ἐκ τῆς ἐπισκοπῆς τοῦ Μουσολέντου, ,αφ'ἠ' ἔτει σωτηριῶν ἰου-
λ(ίου) τριακοστῆ. [M : 44. D : 131.]
- 52.—François Coccus à Gabriel Sévère. Constantinople, 4 mars 1604.
Τῷ πανιερωτάτῳ καὶ ἔλλογιμωτάτῳ ἀρχιερεῖ κυρίῳ Γαβριήλ τῷ Φιλαδελφίας, Φραγκίσκος ὁ Κόκκος.
(Inc. Ἐγὼ μὲν, πανιερώτατε πάτερ, παρ' ὑμῖν³¹ ᾤμην).

²⁹) A la place de ce mot, on lit dans M : Ἐκ τῆς ἡμετέρας παροικίας.

³⁰) Dans M, le copiste a laissé un blanc après ce mot inachevé : la lettre était donc déjà mutilée de la fin dans son modèle.

³¹) ἡμῖν M.

,Αχδ' μουνυχιώνος τετάρτη ἰσταμένου ἀπὸ τοῦ πατριαρχείου.
[M : 46.]

53.—Alexandre Charonitis à Gabriel Sévère. (Sans lieu,) 26 septembre 1603.

Παῖς σὸς Ἰαλέξανδρος Γαβριήλῳ τυτθὸν ἰάλλει
γραμμα τόδ' ἀρχιερεῖ Κρηῖς ὁ Χαρωνιάδης.
(Inc. Ἐμοὶ πάντως, ὃ τιμία καὶ αἰδέσιμος κεφαλή).
Χίλια ἕξ θ' ἑκατὸν λυκαβάντων κύκλα παρῆλθε
καὶ τρία, μὴν ἔνατος εἰκοσιᾶς φραέων. [M : 47.]

54.—Michel Vlastos à Margounios. Zante, 4 décembre 1597.

Τῷ σοφωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἐπισκόπῳ κυρίῳ Μαξίμῳ τῷ
Μαργουνίῳ, Μιχαήλῳ ὁ Βλαστός εὖ πράττειν.
(Inc. Ἡ συνέχεια τῆς ἀπολαύσεως, ἄλλοις μὲν θάρρος).
Ἐκ Ζακύνθου, ἀφ' ἧς τετάρτη ἰσταμένου ποσειδεῶνος.
[M : 172.]

55.—Léonce <Eustrate> à Margounios. Ἐκ Ρουφίας, 15 juin.

Τῷ σοφωτάτῳ καὶ αἰδεσιμωτάτῳ πατρὶ κυρίῳ Μαξίμῳ, καὶ
ἐπισκόπῳ Κυθήρων.
(Inc. Γνήσιος μὲν ὢν ἐγώ, σεβασμιώτατε δέσποτα).
Ἐκ Ρουφίας, ἰουνίου ιε'. Ὁ κατὰ πνεῦμα αὐτῆς υἱός, Λεόν-
τιος ἱερομόναχος. [M : 53.]

56.—Du même au même. Zante, 29 septembre 1586.

Τῷ θεοφιλεστάτῳ ἅμα καὶ σοφωτάτῳ ἐπισκόπῳ Κυθηρίας,
καὶ ἔμῳ καθηγητῇ κυρίῳ Μαξίμῳ τῷ Μαργουνίῳ, Λεόντιος ἱε-
ροδιάκονος εἰς ἔργα εὖ πράττειν σωτηριώδη.
(Inc. Εἰ μὲν εὐνοϊκῶς πρὸς ἡμᾶς³² διάκεισαι).
Ἐκ Ζακύνθου, μαιμακτηριῶνος ἑνάτη ἐπὶ εἰκάδι, ἀφ' ἧς'.
[M : 54.]

57.—Meletius Vlastos à Margounios. De Crète, 4 décembre 1590.

Τῷ θεοφιλεστάτῳ καὶ σοφωτάτῳ κυρίῳ κυρίῳ ἐπισκόπῳ Κυ-
θήρων Μαξίμῳ τῷ Μαργουνίῳ, Μελέτιος ἐλάχιστος ἱερομόναχος
ὁ Βλαστός.
(Inc. Ὅτι μὲν ἐκ τῶν καθ' ἕκαστα καὶ σαφεστέρων).
Κρήτηθεν, ποσειδεῶνος τετάρτη ἰσταμένου κατὰ τὸ ἀφ' ἧς ἔτος
τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 56.]

58.—Syméon l'Acarnanien à Margounios. (Sans lieu,) 1er avril.

Κυρίῳ Μαξίμῳ Σ. εὖ πράττειν.

³²⁾ πρὸς ἡμᾶς ante εὐνοϊκῶς M.

- (Inc. *Εἰ καὶ τισὶ τῶν πολλῶν τὸ κατ' ἐμῆ*).
- Θαργηλιῶνος νουμηνία⁸⁸. [M : 57.]
- 59.—Denys <, protosyncelle et exarque patriarcal, > à Margou-nios. Galata, 14 août 1591.
 Τῷ σοφωτάτῳ καὶ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ Κυθήρων, Διο-
 νύσιος ἱερομόναχος εὖ πράττειν.
 (Inc. *Τὴν τιμίαν σου ἐπιστολὴν δεξάμενος, αἰδεσιμώτατε δέ-
 σποτα*).
- Ἐπὶ Γαλατᾶ, βοηδρομιῶνος τετάρτη ἐπὶ δέκα κατὰ τὸ ,αφ'ἧ'
 ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 55.]
- 60.—A Denys, protosyncelle et exarque patriarcal. Venise, 11
 février 1590.
 Διονυσίῳ μεγάλῳ πρωτοσυγγέλῳ π(ατ)ριαρχικῷ.
 (Inc. *Οὐδ' ἵππος ἀγωνιστῆς εὐσκελῶς ἔχων, ἑαυτῷ δόκιμος*).
- Ἐνετίθην, ,αφ'ἧ' ἔτει τῆς ἐνσάρχου τοῦ σωτήρος ἡμῶν οἰκονο-
 μίας, ἔλαφηβολιῶνος πρώτη ἐπὶ δεκάτη. [M : 59. D : 4.]
- 61.—Au même. Venise, 5 février 1590.
 Τῷ πανοσιωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ κυρίῳ Διονυσίῳ, Μάξιμος.
 (Inc. *Λεινὸν οἴησις, τὸ δὲ ἰσχυρογνώμον ἐν τοῖς*).
- Ἐνετίθην, ἔλαφηβολιῶνος πέμπτη ἱσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'ἧ'
 ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 60. D : 6.]
- 62.—Au même. Venise, 3 septembre 1591.
 Τῷ μεγάλῳ πρωτοσυγγέλῳ Διονυσίῳ.
 (Inc. *Πρώην οὐπω πρώην γράμματα πρὸς σὲ ἐνεχάραξα*).
- Ἐνετίθην, μαιμακτηριῶνος τρίτη ἱσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'ἧ'
 ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 61. D : 35.]
- 63.—Au même. Venise, 22 septembre 1591.
 Τῷ μεγάλῳ πρωτοσυγγέλῳ, Μάξιμος εὖ πράττειν.
 (Inc. *Ἐταλαιπώρησα καὶ κατεκάμφθην ἕως σφόδρα*).
- Ἐνετίθην, μαιμακτηριῶνος ἐνάτη φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ'ἧ'
 ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 62. D : 38.]
- 64.—Au même. Venise, 8 novembre 1591.
 Διονυσίῳ π(ατ)ριαρχικῷ ἑξάρχῳ, Μάξιμος εὖ πράττειν

⁸⁸) En post-scriptum, dans les deux mss, immédiatement au-dessous de la date, deux distiques élégiaques du même Syméon pour servir d' épitaphe à Georges Pagas :

Συμεῶν τοῦ ἐξ Ἀκαρνανίας εἰς τὸν λίαν του ἡγαπημένου Γεώργιον τὸν Παγαῦν. (Inc. *Θεσμὸν ἀριπρεπέως φιλήεις Παγαῦ συνόλεσας*;
 —des. *φεῦ, τοῖον φιλήεις ἔργος ἀποιχόμενον*).

(Inc. *Ἐγὼ σου τὴν ἱερὰν ψυχὴν, σοφώτατέ μοι*).

Ἐνετίθην, ἀνθεστηριῶνος ὀγδόη ἱσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'ἡ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 63. D : 66.

65.—Au même. Venise, 16 août 1591.

Τῷ πανοσιωτάτῳ πρωτοσυγγέλῳ τῷ Διονυσίῳ, Μάξιμος.

(Inc. *Τῷ τῆς Γαΐνας νεὼς γραμματοκομιστῆ*).

Ἐνετίθην, βοηδρομιῶνος ἕκτη ἐπὶ δεκάτῃ κατὰ τὸ ,αφ'ἡ' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 64. D : 95.

66.—Au même. Venise, 24 août 1591.

Διονυσίῳ τῷ μεγάλῳ πρωτοσυγγέλῳ, Μάξιμος ἐπίσκοπος Κυθήρων εὖ πράττειν.

(Inc. *Κατοδύρομαι τὴν τύχην, καὶ πῶς οὐ μέλλω ;*).

Ἐνετίθην, βοηδρομιῶνος ἐβδόμη φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ'ἡ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 65. D : 103.

67.—Au même. Venise, 7 avril 1590.

Διονυσίῳ τῷ μεγάλῳ πρωτοσυγγέλῳ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, Μάξιμος.

(Inc. *Τί εἶπω, ἢ τί λαλήσω ; οὐχ ἄπερ ἐνεθυμήθημεν*).

Ἐνετίθην, θαργηλιῶνος ἐβδόμη ἱσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'ἡ' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 66. D : 122.

68.—Au même. Venise, 18 juillet 1590.

Τῷ πανοσιωτάτῳ κυρίῳ Διονυσίῳ, Μάξιμος.

(Inc. *Ὁθ' ἡμᾶς³⁴ ἐπιβαρυνοῦμεν τοῦ λοιποῦ*).

Ἐνετίθην, μεταγεινιῶνος ὀγδόη ἐπὶ δεκάτῃ, κατὰ τὸ ,αφ'ἡ' ἔτος τῆς ἐνσάρχου τοῦ σωτήρος ἡμῶν οἰκονομίας.

[M : 67. D : 137.

69.—Au même. Venise, 7 août 1590.

Τῷ πανοσιωτάτῳ Διονυσίῳ, Μάξιμος εὖ πράττειν.

(Inc. *Ὁὐ τὸ κατορθοῦν μοι καὶ μόνον δοκεῖ*).

Ἐνετίθην, βοηδρομιῶνος ἐβδόμη ἱσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'ἡ' ἔτος τῆς ἐνσάρχου οἰκονομίας. [M : 69. D : 142.

70.—Au même. Venise, 3 juillet 1590.

Τῷ πανοσιωτάτῳ ἐν πν(ευμα)τικοῖς πατράσι, καὶ πανεντιμοτάτῳ ἐν Χ(ριστ)ῷ ἀδελφῶν κυρίῳ Διονυσίῳ τῷ καὶ μεγάλῳ πρωτοσυγγέλῳ πατριαρχικῷ Μάξιμος ἐπίσκοπος Κυθήρων εὖ πράττειν.

(Inc. *Κέκμηκα καθ' ἐκάστην παρὰ τῶν τῆ φιλία*).

Ἐνετίθην, μεταγεινιῶνος τρίτῃ ἱσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'ἡ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 68. D : 151.

³⁴) ἡμᾶς M.

71.—Au même. Venise, 19 octobre 1590.

Διονυσίῳ τῷ πρωτοσυγγέλῳ, Μάξιμος εὖ πράττειν.

(Inc. Ὁ δὲ τοῦ θεοῦ καὶ κατὰ κτῆσιν).

Ἐνετίθην, πυανειψίωνος ἐνάτη ἐπὶ δεκάτῃ κατὰ τὸ ,αφῆ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 70. D : 176.]

72.—Au protopope de Corfou. (Sans lieu ni date.)

Τῷ θεοφιλεστάτῳ καὶ λογιωτάτῳ πρωτοπαπᾶ Κερκυραίων π(ατ)ριᾷ ἐν Χ(ριστ)ῷ παναιδεσιμωτάτῳ, Μάξιμος ἐπίσκοπος Κυθήρων εὖ πράττειν.

(Inc. *Οἶμαι σοι διαταράξαι ποτὲ τὸ σταθρόν*; la lettre se termine sur une citation du poète Démétrius⁸⁵, suivie de quatre vers de douze syllabes⁸⁶; le copiste a laissé à la suite un blanc d'un tiers de page.) [M : 58. D : 177.]

73.—A Joasaph <Doryanos>. (Venise, 5 février 1590.)

Τῷ πανοσιωτάτῳ, καὶ σοφωτάτῳ ἐν πνευματικῶς πατρίσι κυρίῳ Ἰωάσαφ, ἀδελφῷ ἐν Χριστῷ πανεντιμοτάτῳ, Μάξιμος εὖ πράττειν.

(Inc. *Τῶν ἐρασιῶν οἱ περὶ τι διακαῶς τὴν φλόγα*).

Ἐνετίθην, ἐλαφηβολιῶνος πέμπτη ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφῆ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 76. D : 1.]

74.—A Joasaph Doryanos, Nicolas Rhodios et Jean Mourzinos. Venise, 8 février 1590.

Ἰωάσαφ τῷ Δορνανῷ, Νικολάῳ τῷ Ῥοδίῳ, καὶ Ἰωάννῃ τῷ Μουρζίνῳ, πανοσιωτάτοις καὶ εὐλαβεσιτάτοις ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς, Μάξιμος.

(Inc. *Ἐβδομον τουτὶ ἔτος, ἐξ οὗ ὁ τῶν κακῶν*).

Ἐνετίθην, ἐλαφηβολιῶνος ὀγδόη ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφῆ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 79. D : 3.]

75.—A Joasaph Doryanos. Venise, 29 juillet 1590.

Τῷ πανοσιωτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ ἐν πνευματικῶς π(ατ)ρίσιν Ἰωάσαφ τῷ Δορνανῷ, Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθήρων εὖ πράττειν.

(Inc. *Ἰδοὺ σοι καὶ τοὺς πέλους, ὅποιοι δ' ἄν*).

⁸⁵) Le premier vers d'une épigramme πρὸς τοὺς φθονεροὺς (publiée à la fin de l'édition plantinienne des Lettres d'Aristénète : Anvers, 1566, p. 95).

⁸⁶) Inc. *Μὴ σπεῦδε πλουτεῖν ἂ βραχὺς λύει χρόνος*
—des. *ἂ γὰρ χρόνος δόμησε, καὶ λύσει χρόνος*. (les deux derniers vers ne sont autres que les vv. 81-82 du carm. I, II, 32 de Grégoire de Nazianze.)

- Ἐνετίηθεν, μεταγεινιῶνος δευτέρῃ φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ'ἧ'
ἔτος τῆς ἐνσάρχου οἰκονομίας. [M : 80. D : 139.]
- 76.—Au même. Venise, 8 juillet 1601.
Ἰωάσαφ τῷ Δορνανῷ πανοσιωτῶν καὶ σοφωτῶν ἐν ἱερο-
μονάχοις, Μάξιμος.
(Inc. Ἀπειρήκαμεν δεινοῖς προσπαλαίοντες ἀνυποίστοις).
Ἐνετίηθεν, λουλ(ίου) ὀγδὴ ἵσταμένου κατὰ τὸ ,αχα' ἔτος τὸ σ(ω-
τή)ριον. [M: 77. D : 155.]
- 77.—A Gérasime Ἐconomios (ou : A l'économe Gérasime etc.)
et à Joasaph Doryanos. Venise, 28 Juillet 1591.
Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθήρων τοῖς πανοσιωτάτοις
ἐν Χ(ριστ)ῷ ἀδελφοῖς κυρίῳ Γερασίμῳ τῷ οἰκονόμῳ κ(α)ὶ Ἰωά-
σαφ τῷ Δορνανῷ.
(Inc. Ἐνῶ καὶ τοῖς γράμμασι τοὺς τῷ κρείττονι).
Ἐνετίηθεν, μεταγεινιῶνος τρίτῃ φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ'ἧ'
ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 78. D 160.]
- 78.—Au cathigoumène Arsène. Venise, 19 janvier 1591.
Ἀρσενίῳ τῷ πανοσιωτῶν ἐν καθηγουμένοις Μάξιμος εὖ
πράττειν.
(Inc. Σὺ δ' ⁸⁷ ὦ Ἀρσένιε δσιώτατε, ἔναυλον οἶον ἔχων).
Ἐνετίηθεν, ἱαννουαρίου ἐνάτῃ ἐπὶ δεκάτῃ κατὰ τὸ ,αφ'ἧα' ἔτος
τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 72. D : 19.]
- 79.—Au même. Venise, 8 août 1597.
Ἀρσενίῳ τῷ ὀσιωτῶν καὶ λογιωτῶν ἐν ἱερομονάχοις καὶ κα-
θηγουμένῳ Μάξιμος ταπεινὸς Κυθήρων ἐπίσκοπος εὖ πράττειν.
(Inc. Ὡς ἡδύ σοι τὸ τῶν κατ' ἐμοῦ ἐγκωμίων).
Ἐνετίηθεν, ἀγούστου ὀγδὴ ἵσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'ἧζ' ἔτος τὸ
σ(ωτή)ριον. [M : 73. D : 56.]
- 80.—A Théonas, cathigoumène du monastère de Saint Denys.
Venise, 28 janvier 1596.
Θεωνῶ τῷ πανοσιωτῶν καὶ λογιωτῶν καθηγουμένῳ τῆς
σεβασμίας τοῦ Διονυσίου, Μάξιμος ταπεινὸς Κυθήρων ἐπίσκο-
πος εὖ πράττειν καὶ μακαρίως ἀπαλλάττειν.
(Inc. Ἠδύ μοι τὸ περὶ σοῦ διήγημα, θεία μοι).
Ἐνετίηθεν, ἱαν(νουαρίου) τρίτῃ φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ'ἧς' ἔτος
τὸ σωτήριον. [M : 71. D : 17.]
- 81.—A Métrophane Grégoropoulos, cathigoumène τοῦ Βαλσαμο-
νέρου. Venise, 29 juillet 1590.

⁸⁷⁾ Σὺ δ' ὦ Α. L : Σὺ δ' ἄλλ' ὦ Α. M

- Τῷ ὀσιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις καὶ καθηγουμένῳ τοῦ Βαλαμονέρου κυρίῳ Μητροφάνει τῷ Γρηγοροπούλῳ, Μάξιμος.
(Inc. Ἀπορήσεις, οἶμαι, πρὸς τὴν τοῦ πῖλου διαπομπήν).
Ἐνετίθην, μεταγεινιῶνος δευτέρα φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ' ἧ' ἔτος τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας. [M : 74. D : 140.]
- 82.—Au même. Venise, 8 juillet 1601.
Μητροφάνει τῷ ὀσιωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ καθηγουμένῳ τοῦ Βαλαμονέρου ἀδελφῷ ἐν Χ(ριστῷ) ἔντιμοτάτῳ, Μάξιμος ταπεινὸς Κυθῆρων ἐπίσκοπος εὐ πράττειν.
(Inc. Σὺ δ' ἄρα τῶν καθ' ἡμᾶς ἀμύητος ἔση).
Ἐνετίθην, ἰουλ(ίου) ὀγδόῃ ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αχ' ἧ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 75. D : 154.]
- 83.—A Laurent <Marinos>. Venise, 6 février 1590.
Τῷ ὀσιωτάτῳ Λαυρεντίῳ, Μάξιμος.
(Inc. Αὐθις δ' ἄρα τῶν γε παρ' ἡμῶν στερηθήσῃ).
Ἐνετίθην, ἐλαφηβολιῶνος ἕκτη ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ' ἧ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 81. D : 2.]
- 84.—Au même. Venise, 16 août 1591.
Τῷ ὀσιωτάτῳ Λαυρεντίῳ τῷ Μαρίνῳ, Μάξιμος.
(Inc. Μικρὸν τὸ δῶρον, ὃ σοι κατὰ τὸ παρὸν πέμπομεν).
Ἐνετίθην, βοηδρομιῶνος ἕκτη ἐπὶ δεκάτῃ κατὰ τὸ ,αφ' ἧ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 82. D : 96.]
- 85.—Au même. Venise, 29 septembre 1591.
Λαυρεντίῳ τῷ Μαρίνῳ ὀσιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις, Μάξιμος εὐ πράττειν.
(Inc. Ἐμοὶ τράπεζα οὐ πολυτελείας ὄψων, καὶ τὸν νοῦν).
Ἐνετίθην, μαιμακτηριῶνος δευτέρα φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ' ἧ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 83. D : 126.]
- 86.—Au même. Venise, 27 juillet 1591.
Λαυρεντίῳ τῷ Μαρίνῳ ὀσιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις, Μάξιμος εὐ πράττειν.
(Inc. Ὁ δὲ ἱερὸς Λαυρέντιος, τὰ ἡμέτερα παιδικὰ).
Ἐνετίθην, μεταγεινιῶνος τετάρτη φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ' ἧ' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 84. D : 162.]
- 87.—A Mélétius Vlastos. Venise, 5 février 1590.
Μελετίῳ ἱερομονάχῳ τῷ Βλαστῷ ὀσιωτάτῳ ἀνδρί, Μάξιμος.
(Inc. Πάντερπνά σου τὰ τῆς ἐπιστολῆς, ἰερά μοι).
Ἐνετίθην, ἐλαφηβολιῶνος πέμπτη ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ' ἧ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 85. D : 8.]

88.—Au même. Venise, 13 août 1601.

Μάξιμος ταπεινὸς Κυθῆρων ἐπίσκοπος τῷ πανοσιωτᾷ ἐν πνευματικοῖς πατράσι κυρίῳ Μελετίῳ τῷ Βλαστῷ εὖ πράττειν.

(Inc. *Οἶδ' ὅτι σοι μέλει τῆς υποθέσεως, καὶ οὐδὲ*).

Ἐνετίηθεν κατὰ τὸ ,αχα' ἔτος τὸ σωτήριον, αὐγούστου τρίτη ἐπὶ δεκάτη. [M : 94. D : 77.]

89.—Au même. Venise, 13 septembre 1601.

Μελετίῳ τῷ πανοσιωτᾷ καὶ σοφωτᾷ ἐν ἱερομονάχοις, Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθῆρων εὖ πράττειν.

(Inc. *Ἀκάθεκτον ὁρμή, καὶ ὅτε ταύτης ἡ κλίσις*).

Ἐνετίηθεν, σепτεμβρίου τρίτη ἐπὶ δεκάτη κατὰ τὸ ,αχα' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 86. D : 79.]

90.—Au même. Venise, 27 juillet 1591.

Τῷ ὀσιωτᾷ καὶ σοφωτᾷ ἐν ἱερομονάχοις Μελετίῳ τῷ Βλαστῷ, Μάξιμος.

(Inc. *Ἀπεῖλέ μου πρὸς τοῖς ἄλλοις τὴν γηπονίαν*).

Ἐνετίηθεν, μεταγαιτηνῶνος τετάρτη φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ'α' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 87. D : 163.]

91.—Au même. Venise, 6 août 1591.

Ὁ αὐτὸς τῷ ὀσιωτᾷ ἐν ἱερομονάχοις Μελετίῳ τῷ Βλαστῷ.

(Inc. *Μόλις ποτὲ τοῖς τῷ Θεοφυλάκτῳ εἰς τοὺς ἱεροὺς*).

Ἐνετίηθεν, βοηδρομιῶνος ἕκτη ἱσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'α' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 88. D : 166.]

92.—A Matthieu Chalkiopoulos. Mussolente, 2 novembre 1600.

Τῷ ὀσιωτᾷ Ματθαίῳ τῷ Χαλκιοπούλῳ, Μάξιμος Κυθῆρων ἐπίσκοπος εὖ πράττειν.

(Inc. *Ὅν τοῦτ' ἐγὼ φιλίαν ὀρίζομαι, φιλῶν λόγων*).

Ἐκ τῆς ἐπισκοπῆς τοῦ Μουσολέντου, ,αχ' ἔτει σ(ωτη)ρίῳ νοεμβρίου δευτέρῳ. [M : 96. D : 67.]

93.—Au même. Mussolente, 23 janvier 1600.

Τῷ ὀσιωτᾷ καὶ λογιωτᾷ ἐν ἱερομονάχοις κυρίῳ Ματθαίῳ τῷ Χαλκιοπούλῳ, Μάξιμος ταπεινὸς Κυθῆρων ἐπίσκοπος.

(Inc. *Καὶ τὸ περιγάλυμμα τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου*).

Ἐκ Μουσολέντου, κατὰ τὸ ,αχ' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον, Ἰαννουαρίου ὀγδόῃ φθίνοντος. [M : 97. D : 104.]

94.—Au même. Mussolente, fin janvier 1600.

Τῷ αὐτῷ, Μάξιμος.

(Inc. *Ἄλλο γλαῦξ⁸⁹, καὶ ἄλλο κορώνη, καὶ ἴνα τι*).

⁸⁹⁾ φασὶ add. M.

- Ἐκ τοῦ Μουσολέντου, ,αχ' ἔτει σ(ωτη)ρίῳ, Ἰαννουαρίου φθίνοντος. [M : 98. D : 105.]
- 95.—Au même. Mussolente, 21 mars 1600.
Ματθαίῳ τῷ λογιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις, Μάξιμος ταπεινὸς Κυθῆρων ἐπίσκοπος εὐ πράττειν.
(Inc. Ἰδοὺ σοι τὸν πόθον ἐκπεληρώκαμεν, προσφιλέστατε).
Ἀπὸ Μουσολέντου, ,αχ' μαρτίου πρώτη ἐπὶ εἰκάδι. [M : 99. D : 108.]
- 96.—Au même. Mussolente, 28 mars 1600.
Τῷ αὐτῷ, Μάξιμος.
(Inc. Ἀδικεῖς ἡμᾶς, δοσιώται· καὶ γὰρ ἡμεῖς καί).
Ἐκ Μουσολέντου, ,αχ' ἔτει τῷ σωτηρίῳ, μαρτίου τρίτη φθίνοντος. [M : 100. D : 109.]
- 97.—Au même. Mussolente, 29 mars 1601.
Τῷ αὐτῷ, Μάξιμος.
(Inc. Δουῖν ἔνεκεν ἐπωφείλετο ἡμῖν τὰ ἐξ ἀμοιβῆς).
Ἀπὸ Μουσολέντου, ,αχ' ἔτει σωτηρίῳ δευτέρῳ φθίνοντος μαρτίου. [M : 101. D : 110.]
- 98.—Au même. Mussolente, 6 décembre 1600.
Ματθαίῳ τῷ Χαλκιοπούλῳ ὀσιωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις, Μάξιμος ταπεινὸς Κυθῆρων ἐπίσκοπος εὐ πράττειν.
(Inc. Ἐμοὶ μὲν αἰδοῖ τῇ πρὸς τὴν κοινὴν φιλίαν).
Ἐκ τῆς Μουσολέντου ἐπισκοπῆς, δεκεμβρίου ἕκτη ἱσταμένου κατὰ τὸ ,αχ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 102. D : 152.]
- 99.—A Samuel Grimpeto. Venise, 18 janvier 1596.
Σαμουήλῳ τῷ Γριμπέτῳ⁹⁹ ὀσιωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις, Μάξιμος εὐ πράττειν.
(Inc. Σαμουήλ δ' ὁ δοσιώτατος, καὶ λογιώτατος).
Ἐνετίθην, Ἰαννουαρίου ὀγδόῃ ἐπὶ δεκάτῃ κατὰ τὸ ,αφ'ἧς' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 90. D : 20.]
- 100.—Au même. Venise, 3 août 1597.
Τῷ ὀσιωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἐν πνευματικοῖς πατράσι κυρίῳ Σαμουήλ τῷ Γριμπέτῳ⁹⁹, Μάξιμος εὐ πράττειν.
(Inc. Συνεξῆπται σου τῆς περὶ ἡμᾶς σπουδῆς).
Ἐνετίθην, αὐγούστου τρίτη ἱσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'ἧς' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 92. D : 58.]
- 101.—Au même. Venise, 29 mars 1598.

⁹⁹) Γριμπέτῳ Μ.

- Σαμουήλ τῷ Γρομπέτῳ ὀσιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις, Μάξιμος εὖ πράττειν.
(Inc. *Λόγους σοι λόγων, φιλικωτάτη ψυχῇ, ἀντιπέμπομεν*).
Ἐνετίθηθεν, μαρτίου δευτέρῃ φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ'ἡ' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 93. D : 89.]
- 102.—A Nicéphore <Rhodios>. Venise, 7 août 1590.
Νικηφόρῳ τῷ σοφωτάτῳ, ὁ αὐτός.
(Inc. *Τὰ δίκαια συμμάχων χογγίζει, ἵνα τοῦθ' ὄπερ ἐστίν*).
Ἐνετίθηθεν, βοηδρομιῶνος ἑβδόμῃ ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ' ἔτος τῆς ἐνσάρκου τοῦ σωτήρος ἡμῶν οἰκονομίας. [M : 105. D : 143.]
- 103.—Au même. Venise, 11 juillet 1601.
Νικηφόρῳ τῷ Ῥοδίῳ πανοσιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις, Μάξιμος εὖ πράττειν.
(Inc. *Ἔχει τι μεθ' ἑαυτῆς ἔντερον καὶ ποιήσις*).
Ἐνετίθηθεν, ἰουλ(ίου) πρώτη ἐπὶ δεκάτῃ κατὰ τὸ ,αχ' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 104. D : 156.]
- 104.—Au hiéromoine Nathanaël. Venise, 24 février 1590.
Ναθαναήλῳ τῷ ἐν ἱερομονάχοις ὀσιωτάτῳ, Μάξιμος εὖ πράττειν.
(Inc. *Πάνθος φυγεῖν ἐπειγόμενος, πάθει τῷ γε δοκεῖν*).
Ἐνετίθηθεν, ἐλαφηβολιῶνος τετάρτῃ ἐπὶ εἰκάδι κατὰ τὸ ,αφ' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 103. D : 116.]
- 105.—A Gabriel Rhoditis. Venise, 18 octobre 1590.
Γαβριήλῳ τῷ Ῥοδίτῃ ὀσιωτάτῳ καὶ παμφιλτάτῳ ἐν Χριστῷ υἱῷ, Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθήρων σ(ωτη)ριᾶν παρὰ Θεοῦ.
(Inc. *Ὅκ ἔφερον ὄλος τὴν κακίην, φεῦ, τυραννίδα*).
Ἐνετίθηθεν, πυανεισιῶνος ὀγδόῃ ἐπὶ δεκάτῃ κατὰ τὸ ,αφ' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 106. D : 172.]
- 106.—Au clergé de Cythère. Venise, 25 septembre 1591.
Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθήρων τοῖς ὑπὸ τὴν ἀγιο-
τάτην ἐπισκοπὴν διήγουσιν ὀσιωτάτοις πνευματικοῖς καὶ εὐλα-
βεστάτοις ἱερεῦσιν εἰρήνην καὶ ἔλεος παρὰ Θεοῦ.
(Inc. *Ἔμοι μὲν ἦν ἂν καὶ μάλιστα κατ' εὐχὴν*).
Ἐνετίθηθεν, μαιμακτηριῶνος ἕκτη φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ'ἡ' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 89. D : 9.]
- 107.—A Arsène Maritzis. Venise, 8 août 1597.
Ἀρσενίῳ τῷ Μαρίτζῃ, ὁ ταπεινὸς Κυθήρων ἐπίσκοπος εὖ πράττειν.
(Inc. *Ὡς μικροπρεπὲς οἶδ' ὅτι φήσεις τὸ δῶρον*).

- Ἐνετίηθεν, αὐγούστου ὀγδὴ ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'ἤζ' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 91. D : 55.]
- 108.—A Mélétius <Vlastos>. Venise, 29 août 1601.
Μελετίω τῷ πανοσιωτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις, Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθήρων εὐ πρώττειν.
(Inc. *Θαυμάσεις, οἶμαι, τί ποτ' ἄρα καὶ ἐκ τῶν*).
- Ἐνετίηθεν, αὐγούστου δευτέρῃ φθίνοντος κατὰ τὸ ,αχ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 95. D : 78.]
- 109.—A Sophrone Papadopoulos. Venise, 26 mai 1594.
Σωφρονίῳ τῷ Παπαδοπούλῳ ὀσιωτάτῳ ἐν μοναχοῖς, Μάξιμος ταπεινὸς Κυθήρων ἐπίσκοπος εὐ πρώττειν.
(Inc. *Ἦν δ' ἄρα καὶ τοῦτο ἄφιλον, τὸ μηδὲ γράμμασι*).
- Ἐνετίηθεν, σκιροφοριῶνος πέμπτῃ φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ'ἤδ' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 124. D : 60.]
- 110.—A Parchidiacre Nicéphore. Venise, 27 juin 1590.
Τῷ πανοσιωτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ ἐν ἀρχιδιακόνοις κυρίῳ Νικηφόρῳ, Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθήρων εὐ πρώττειν.
(Inc. *Κατέφαγέ με, φησίν, ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου*).
- Ἐνετίηθεν, ἑκατομβαιῶνος τετάρτῃ φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ' ἔτος τῆς τοῦ σωτήρος ἡμῶν ἐνοσάρχου οἰκονομίας. [M : 120. D : 148.]
- 111.—A Nathanaël Emboros. Venise, 22 janvier 1596.
Ναθαναὴλ τῷ Ἐμπόρῳ ὀσιωτάτῳ ἐν ἱεροδιακόνοις, Μάξιμος εὐ πρώττειν.
(Inc. *Καθ' ἡδονὴν μοι πάντὰ παρὰ σοῦ εὐαγγέλια*).
- Ἐνετίηθεν, ἐνάτῃ φθίνοντος ἰαννουαρίου κατὰ τὸ ,αφ'ἤζ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 121. D : 16.]
- 112.—Au diacre Prochoros. Venise, 18 janvier 1596.
Προχώρῳ τῷ ἱεροδιακόνῳ, Μάξιμος εὐ πρώττειν.
(Inc. *Ἐχομεν τὰ σά, Πρόχωρε ὀσιώτατε, καὶ ἐρ' οἷς*).
- Ἐνετίηθεν, ἰαννουαρίου ὀγδὴ ἐπὶ δεκάτῃ κατὰ τὸ ,αφ'ἤζ' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 123. D : 21.]
- 113.—A Nicolas Rhodios. Venise, 29 septembre 1591.
Τῷ λογιωτάτῳ καὶ εὐλαβεστάτῳ Νικολάῳ τῷ Ῥοδίῳ.
(Inc. *Ἀπητήσω μὲν σὺ δικαίως, ἐγὼ δὲ ὀφειλομένους*).
- Ἐνετίηθεν, μαιμακτηριῶνος δευτέρῃ φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ'ἤα' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 112. D : 32.]
- 114.—Au même Venise, 27 août 1591.
Τῷ εὐλαβεστάτῳ καὶ σοφωτάτῳ ἐν ἱερεῦσι κυρίῳ Νικολάῳ τῷ Ῥοδίῳ, Μάξιμος, ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθήρων εὐ πρώττειν.

(Inc. Καὶ κακῶς ἀπαλλάττειν σχεδὸν κεινδύνευκα).

Ἐνετίθην, βοηδρομιῶνος τετάρτη φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ'α'
ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 113. D : 33.]

115.—Au même. Venise, 22 août 1591.

Τῷ εὐλαβεστάτῳ ἐν ἱερεῦσι κυρίῳ Νικολάῳ τῷ Ῥοδίῳ.

(Inc. Οὕτω πάντ' πρὸς τὰς ἐπιφερομένας μοι τῶν συμφορῶν).

Ἐνετίθην, βοηδρομιῶνος ἐνάτη φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ'α'
ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 114. D : 400.]

116.—Au même. Venise, 4 juillet 1590.

Τῷ σοφωτάτῳ, καὶ εὐλαβεστάτῳ ἐν ἱερεῦσι κυρίῳ Νικολάῳ

τῷ Ῥοδίῳ, Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθήρων εὖ πράττειν.

(Inc. Ἰωάννης ὁ Ἀρμάκης προσορκείωτο μὲν σοι πάλα).

Ἐνετίθην, μεταγεινιῶνος τετάρτη ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'α'
ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 115. D : 149.]

117.—Au même. Venise, 4 juillet 1590.

Τῷ αὐτῷ, ὁ αὐτός.

(Inc. Καὶ παίζομεν ἄρα καὶ ἡμεῖς ἔσθ' ὅτε).

Ἐνετίθην, μεταγεινιῶνος τετάρτη ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'α'
ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 116. D : 150.]

118.—Au même. Venise, 28 juillet 1591.

Τῷ εὐλαβεστάτῳ καὶ σοφωτάτῳ ἐν ἱερεῦσι κυρίῳ Νικολάῳ
τῷ Ῥοδίῳ, Μάξιμος εὖ πράττειν.

(Inc. Πάλιν ἐγὼ κατάδικος, καὶ πάλιν κριτηρίοις προσιών).

Ἐνετίθην, μεταγεινιῶνος τρίτη φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ'α'
ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 117. D : 161.]

119.—Au même. Venise, 21 octobre 1591.

Νικολάῳ τῷ Ῥοδίῳ εὐλαβεστάτῳ καὶ σοφωτάτῳ ἐν ἱερεῦσι,
Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθήρων εὖ πράττειν.

(Inc. Οἶμαί τι καὶ μέχρι τοῦ νῦν θπολελεῖφθαι).

Ἐνετίθην, πυανεπιῶνος πρώτη ἐπὶ εἰκάδι, κατὰ τὸ ,αφ'α'
ἔτος τὸ σωτήριον⁴⁰. [M : 118. D : 171.]

120.—A. Jean Mourzinos. Venise, 5 février 1590.

Τῷ εὐλαβεστάτῳ Ἰωάννη τῷ Μουρζίνῳ, Μάξιμος.

(Inc. Ἐδύ μοι λίαν, καὶ χαρίεν καὶ τὸ χρηστόν σου).

Ἐνετίθην, ἐλαφηβολιῶνος πέμπτη ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'α'
ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 107. D : 7.]

⁴⁰ Le millésime manquant dans L, les six derniers mots ont été restitués d'après M.

- 121.—Au même. Venise, 3 mai 1599.
 Ἐὐλαβεστάτω, καὶ λογιωτάτω ἐν ἱερεῦσι κυρίω Ἰωάννη τῷ Μουρζίνω, Μάξιμος εὖ πρᾶττειν.
 (Inc. Ὑπηρέιου τινός μοι δεῖ, εὐλαβέστατέ μου).
 Ἐνετίθην, ἀφ'ἧθ' ἔτει τῷ ἀπὸ τῆς ἐνσάρχου τοῦ σωτήρος ἡμῶν οἰκονομίας σκιροφοριῶνος τρίτη. [M: 108. D: 61.]
122. Au même. Venise, 28 juillet 1591.
 Ἐὐλαβεστάτω ἐν ἱερεῦσι καὶ λογιωτάτω κυρίω Ἰωάννη τῷ Μουρζίνω, Μάξιμος εὖ πρᾶττειν.
 (Inc. Ἐμελλον ἄρα καὶ τοῦτο παθεῖν, καὶ τοῖς ἐμοῖς).
 Ἐνετίθην, μεταγεινιῶνος τρίτη φθίνοντος, κατὰ τὸ ἀφ'ἧα' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M: 109. D: 159.]
- 123.—A Jean Harmakis. Venise, 23 septembre 1595.
 Ἐὐλαβεστάτω ἐν ἱερεῦσι κυρίω Ἰωάννη τῷ Ἀρμάκη, Μάξιμος εὖ πρᾶττειν.
 (Inc. Καὶ τίς λοιπὸν δικαίως⁴¹ ἐπὶ τῷ φιλικῷ λειποταξίω).
 Ἐνετίθην, μαιμακτηριῶνος ὀγδόη φθίνοντος κατὰ τὸ ἀφ'ἧε' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M: 110. D: 12.]
- 124.—Au même. Venise, 26 juillet 1591.
 Ἐὐλαβεστάτω ἐν ἱερεῦσι, καὶ ποθεινοτάτω μοι ἐν Χ(ρι-
 στ)ῷ υἱῷ κυρίω Ἰωάννη τῷ Ἀρμάκη.
 (Inc. Συνήδομαί σοι ἐπὶ τῇ εἰς τὸ ὑψηλόν).
 Ἐνετίθην, μεταγεινιῶνος πέμπτη φθίνοντος κατὰ τὸ ἀφ'ἧα' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M: 111. D: 157.]
- 125.—A Nicolas Cosmas. Venise, 14 janvier 1596.
 Νικολάω τῷ Κοσμᾷ εὐλαβεστάτω καὶ λογιωτάτω ἐν ἱερεῦσι, Μάξιμος ἐπίσκοπος Κυθήρων εὖ πρᾶττειν.
 (Inc. Ναὶ μὰ τὴν ἱεράν σου καὶ φίλην θεῶ ψυχὴν).
 Ἐνετίθην, τετάρτη ἐπὶ δεκάτη Ἰαννουαρίου κατὰ τὸ ἀφ'ἧς' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M: 119. D: 18.]
- 126.—A David Hoeschel. Venise, 25 septembre 1596 (ou 1595).
 Δαυίδη τῷ Ἐσχελίω, Μάξιμος εὖ πρᾶττειν.
 (Inc. Τί ἂν σοι περὶ τῶν τοῦ παμμάχαρος Ἀθανασίου).
 Ἐνετίθην, μαιμακτηριῶνος ἕκτη φθίνοντος κατὰ τὸ ἀφ'ἧς' (sic L: ἀφ'ἧε' M) ἔτος τὸ σωτήριον. [M: 125. D: 13.]
- 127.—Au même Venise, 14 avril 1597.
 Δαυίδη τῷ Ἐσχελίω ἀνδρὶ σοφωτάτω, Μάξιμος Κυθήρων ἐπίσκοπος εὖ πρᾶττειν.

⁴¹) δικαίως M.

- (Inc. Ἐγὼ κατώκνον μὲν καὶ προτοῦ, καὶ οὗτοι γε).
Ἐνετίθην, ἀπριλ(ίου) τετάρτη ἐπὶ δεκάτῃ κατὰ τὸ ,αφ'ἤζ' ἔτος
τὸ σωτήριον. [M : 126. D : 14.]
- 128.—Au même. Venise, 20 décembre 1595 (ou 1596).
Δαυίδῃ τῷ Ἐσχελίῳ, Μάξιμος εὖ πρόττειν.
(Inc. Μέχρι λόγων ἐρεῖς τὰ Μαξίμου, ἐπεὶ καί).
Ἐνετίθην, δεκεμβρίου εἰκάδι κατὰ τὸ ,αφ'ἤε' (sic L : ,αφ'ἤζ'
M) ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 127. D : 26.]
- 129.—Au même. Padoue, 22 mai 1593.
Ἐσχελίῳ τῷ σοφωτάτῳ, Μάξιμος Κυθίῳρων ἐπίσκοπος εὖ
πρόττειν.
(Inc. Ἦσθην μὲν καὶ οὐ μειώως ἐφ' οἷς μοι).
Ἐκ Παταβίου, σκιροφοριῶνος ἐνάτῃ φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ'ἤγ'
ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 128. D : 27.]
- 130.—Au même. Padoue, même jour.
Ὁ αὐτὸς τῷ αὐτῷ.
(Inc. Ἀντιπέμπεται σοι καὶ παρ' ἡμῶν μικρὸν μὲν).
Ἐκ Παταβίου, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. [M : 129. D : 28.]
- 131.—Au même. Venise, 3 septembre 1591.
Τῷ σοφωτάτῳ Δαυίδῃ τῷ Ἐσχελίῳ, Μάξιμος εὖ πρόττειν.
(Inc. Φορτικώτερος ἐγὼ τὰ περὶ σέ, σοφωτάτῃ μοι).
Ἐνετίθην, μαιμακτηριῶνος τρίτῃ ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'ἤα'
ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 130. D : 36.]
- 132.—Au même. (Sans lieu,) 11 Septembre 1590.
Μάξιμος Ἐσχελίῳ εὖ πρόττειν.
(Inc. Ἐκάτερόν σου τῶν γραμμάτων, ἐκομισάμην, ἐκάτε-
ρον).
,Αφ'ἤ' εἶτι, μαιμακτηριῶνος πρώτη ἐπὶ δεκάτῃ.
[M : 131. D : 40.]
- 133.—Au même. (Sans lieu ni date.)⁴².
Μάξιμος Ἐσχελίῳ εὖ πρόττειν.
(Inc. Καὶ βασιλεῖ ποτε ὕδωρ προσειεχθέν, οὐ πρὸς τὸ).
[M : 132. D : 42.]
- 134.—Au même. Venise, 14 juin 1598.
Ἐσχελίῳ τῷ σοφωτάτῳ, Μάξιμος εὖ πρόττειν.
(Inc. Σὺ δ' ἀλλὰ παρὰ τοῦτο γοῦν συγγνωμονικὸς οἶμαι).

⁴²) Dans le texte qu'en a donné I, e g r a n d (Bibl. hell. XV et XVI s., II, p. 421), cette lettre porte la même date que la précédente.

- Ἐνετίηθεν, ἀφ᾽ ἧ' ἔτει σ(ωτη)ρίῳ Ἰουνίου τετάρτῃ ἐπὶ δεκάτῃ.
[M : 133. D : 49.]
- 135.—Au même. Venise, 28 août 1600.
Μάξιμος Ἐσχελίῳ εὖ πρῶττειν.
(Inc. *Τοιαύταις περικυκλοῦμαι φροντίδων ἐπαλληλίας*).
Ἐνετίηθεν, βοηδρομιῶνος τρίτῃ φθίνοντος κατὰ τὸ ἀχ' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον.
[M : 134. D : 53.]
- 136.—Au même. Venise, 29 septembre 1600.
Τῷ αὐτῷ, Μάξιμος.
(Inc. *Ἄλλ' ὅπερ ἐμοὶ τὴν κατανάγκην ποιεῖ τοῦ σιγᾶν*).
Ἐνετίηθεν, σεπτεμβρίου δευτέρῃ φθίνοντος κατὰ τὸ ἀχ' ἔτος τὸ σωτήριον.
[M : 135. D : 54.]
- 137.—Au même. Venise, 8 novembre 1591.
Μάξιμος Δαυίδῃ τῷ Ἐσχελίῳ εὖ πρῶττειν.
(Inc. *Πολὺς εἶ περὶ ἡμᾶς τοῖς φίλοις, καὶ τοῖς*).
Ἐνετίηθεν, ἀνθεστηριῶνος ὀγδόῃ ἰσταμένου κατὰ τὸ ἀφ᾽ α' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον.
[M : 136. D : 65.]
- 138.—Au même. Venise, 22 avril 1592.
Δαυίδῃ τῷ Ἐσχελίῳ, Μάξιμος εὖ πρῶττειν.
(Inc. *Ἄει μὲν ἐγὼ πρὸς τὸ γράφειν ἐτοιμῶς ἐπιέγομαι*).
Ἐνετίηθεν, θαργηλιῶνος ἐνάτῃ φθίνοντος κατὰ τὸ ἀφ᾽ β' ἔτος τὸ σωτήριον.
[M : 137. D : 80.]
- 139.—Au même. Venise, 27 mai 1592.
Μάξιμος Ἐσχελίῳ εὖ πρῶττειν.
(Inc. *Καὶ τὰ πρῶτα καὶ τὰ δεύτερα τῆς οἷς ἀγάπης*).
Ἐνετίηθεν, σκιροφοριῶνος τετάρτῃ φθίνοντος κατὰ τὸ ἀφ᾽ β' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον.
[M : 138. D : 86.]
- 140.—Au même. Venise, 23 janvier 1598.
Μάξιμος ταπεινὸς Κυθήρων ἐπίσκοπος Ἐσχελίῳ τῷ σοφωτάτῳ εὖ πρῶττειν.
(Inc. *Οἶδ' ὅτι με ἀριλίας γράφῃ γραφῆν, καὶ τοσοῦτα μᾶλλον*).
Ἐνετίηθεν, ἰαννουαρίου ὀγδόῃ φθίνοντος κατὰ τὸ ἀφ᾽ ἧ' ἔτος τὸ σωτήριον.
[M : 139. D : 87.]
- 141.—Au même. Venise, 29 avril 1598.
Δαυίδῃ τῷ Ἐσχελίῳ ἀνδρὶ σοφωτάτῳ, Μάξιμος εὖ πρῶττειν.
(Inc. *Ἐγὼ πάλαι μὲν εἰς τὴν τοῦ Φοτίου χορηγίαν*).
Ἐνετίηθεν, ἀπριλ(ίου) δευτέρῃ φθίνοντος κατὰ τὸ ἀφ᾽ ἧ' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον.
[M : 140. D : 90.]

142.—Au même. Venise, 2 juin 1598⁴³.

Τῷ αὐτῷ, Μάξιμος.

(Inc. *Συνήδομαι σοι τῆς ἀσφαλοῦς τοῦ βιβλίου λήψεως*).

Ἐνετίθην, ἰουνίου δευτέρᾳ ἱσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'ἣν' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 141. D : 91.]

143.—Au même. Venise, 16 août 1591.

Δαυΐδῃ τῷ Ἐσχελίῳ, Μάξιμος.

(Inc. *Τί πράττεις ὁ τῆς ἐμῆς ψυχῆς δυνάστης*).

Ἐνετίθην, βοηδρομιῶνος ἕκτη ἐπὶ δεκάτῃ κατὰ τὸ ,αφ'ἣν' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 142. D : 94.]

144.—Au même. Mussolente, mars 1601⁴⁴.

Δαυΐδῃ τῷ Ἐσχελίῳ, Μάξιμος εὖ πράττειν.

(Inc. *Μετέβαλέ μου τὸ περιαλγὲς τῆς ψυχῆς διὰ τε ἄλλα*).

Ἐκ Μουσολέντον, ,αχα' κατὰ μῆνα τὸν μάρτιον.

[M : 143. D : 107.]

145.—Au même. Venise, 5 mars 1590.

Τῷ σοφωτάτῳ Ἐσχελίῳ, Μάξιμος εὖ πράττειν.

(Inc. *Πῶς οἶμι μου τὴν καρδίαν δεδῆχθαι, ἐφ' οἷς*).

Ἐνετίθην, μουνυχιῶνος πέμπτῃ ἱσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'ἣν' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 144. D : 117.]

146.—Au même. (Sans lieu ni date.)

Τῷ αὐτῷ, Μάξιμος.

(Inc. *Ὅτι μὲν σοι, εἰ καὶ μεταχρόνια, ἐπεδόθη⁴⁵ τὰ παρ' ἡμῶν — des. mut. καὶ ἡ τοῦ Ἀπολλωνίου τοῦ Δυσκόλου γραμματικῆ, πρὸς δὲ καὶ⁴⁶*). [M : 145. D : 118.]

147.—Au même. Venise, 7 octobre 1591.

Δαυΐδῃ τῷ Ἐσχελίῳ σοφωτάτῳ ἀνδρὶ, Μάξιμος εὖ πράττειν.

(Inc. *Ἀναλέμπεται σοι⁴⁷ παρ' ἡμῶν ἡ βίβλος, σοφώτατε*).

Ἐνετίθην, πνανειψῶνος ἑβδόμῃ ἱσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'ἣν' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 146. D : 128.]

148.—Au même. Moussolente, 10 août 1598.

⁴³) Vers le milieu de la lettre, chacun de nos deux copistes signale, par deux lignes laissées en blanc, une lacune du modèle.

⁴⁴) La lettre est suivie d'une pièce de cinq distiques élégiaques, adressée à Hoeschel éditeur de Photius (éd. Legend, Bibl. hell. XV et XVI s., II, p. LXVIII).

⁴⁵) ἀπεδόθη M.

⁴⁶) Après ce mot, le copiste de L a laissé en blanc une page et trois lignes; le copiste de M, une demi-page.

⁴⁷) σοι M : om. L.

- Ἐσχελίῳ τῷ σοφωτάτῳ, Μάξιμος.
(Inc. *Κινεῖς με συστελλόμενον ἐκουσίως Ἐσχήλιε, καί*)
Ἐκ τῆς ἐπισκοπῆς τοῦ Μουσολέντου, αὐγούστου δεκάτη κατὰ τὸ ,αφ'α' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 147. D : 132]
- 149.—Au même. Venise, même date (?).
Ἐσχελίῳ τῷ σοφωτάτῳ, Μάξιμος εὖ πράττειν.
(Inc. *Οἶδ' ὅτι μου φιλία; δλιγωρίαν καταψηφισῆς*).
Ἐνετίηθεν, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος⁴⁸.
[M : 148. D : 134.]
- 150.—Au même. Venise, 15 octobre 1599.
Τῷ αὐτῷ, Μάξιμος.
(Inc. *Ἀπέτιόα τι μικρὸν τοῦ πρὸς σέ μου χρέους*).
Ἐνετίηθεν, ,αφ'α' ἔτει, ὀκτωβρίου πέμπτη ἐπὶ δεκάτῃ.
[M : 149. D : 135.]
- 151.—Au même, Venise, 8 juin 1590.
Δαυΐδῃ τῷ Ἐσχελίῳ ἀνδρὶ σοφωτάτῳ, Μάξιμος ὁ Μυρογού-
νιος ἐπίσκοπος Κυθήρων εὖ πράττειν.
(Inc. *Θεὸν τινα εἶναι τὴν φήμην, ἀνδρὸς τινος*).
Ἐνετίηθεν, ἑκατομβαιῶνος ὀγδόῃ ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ' ἔτος
τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας. [M : 150. D : 144.]
- 152.—Au même. Venise, 6 juillet 1601.
Μάξιμος ταπεινὸς Κυθήρων ἐπίσκοπος Δαυΐδῃ τῷ Ἐσχελίῳ
εὖ πράττειν.
(Inc. *Ποίαν οἶει με τὴν ψυχὴν ἔχειν, τῆς σῆς μελιρρότου*).
Ἐνετίηθεν, ἰουλ(ίου) ἕκτη ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ' ἔτος τὸ σω-
τήριον. [M : 151. D : 153.]
- 153.—Au même. Venise, 28 juillet 1590.
Δαυΐδῃ τῷ Ἐσχελίῳ, Μάξιμος ἐπίσκοπος Κυθήρων εὖ πράτ-
τειν.
(Inc. *Πάλιν ἐγὼ φορηκὸς ὁ παμπάλαιος, καὶ πάλιν*).
Ἐνετίηθεν, μεταγεινιῶνος τρίτῃ φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ' ἔτος
τὸ σωτήριον. [M : 152. D : 158.]
- 154.—Au même. Venise, 4 août 1590 (ou 4 février 1601).
Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθήρων ὁ Κρής, Ἐσχελίῳ τῷ
σοφωτάτῳ ἀνδρὶ εὖ πράττειν.
(Inc. *Μιζροῦ καὶ Πυθαγορείων δόγμασι συνεισφέρομαι*).

⁴⁸) Cette indication est suspecte, car la même lettre, dans l'édition de Legrand (Bibl. hell. XV et XVI s., II, p. 138-139) porte la date du 13 septembre 1599.

- Ἐνετίηθεν, βοηδρομιῶνος τετάρτη ἱσταμένου κατὰ τὸ ,αφῆ'
ἔτος τὸ σωτήριον (sic. L : ἔλαφηβολιῶνος δ' ἱσταμένου κατὰ τὸ
,αχά' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον M). [M : 153. D : 169.]
- 155.—A Friedrich Sylburg. Venise, 11 septembre 1590.
Φρεδερίκῳ τῷ Συλπουργίῳ ἀνδρὶ σοφωτάτῳ, Μάξιμος ἐπί-
σκοπος Κυθῆρων ὁ Μαργούνιος σωτηρίαν ἐν Χ(ριστ)ῶ.
(Inc. Ἐπειδὴ σοι φίλα καὶ τὰ παρ' ἡμῶν παιδικά).
Ἐνετίηθεν, μαιμακτηριῶνος πρώτη ἐπὶ δεκάτῃ κατὰ τὸ ,αφῆ'
ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 161. D : 39.]
- 156.—Au même. (Sans lieu,) 19 octobre 1591.
Φρεδερίκῳ τῷ Συλπουργίῳ, Μάξιμος εὖ πράττειν.
(Inc. Ἰκέτης ἀνικατέστην σου πρὸς τὸν λαμπρότατον).
Πυανειῶνος δεκάτῃ ἐνάτῃ κατὰ τὸ ,αφῆα' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον.
[M : 162. D : 63.]
- 157.—Au même. Venise, 8 octobre 1591.
Φρεδερίκῳ τῷ Συλπουργίῳ, Μάξιμος εὖ πράττειν.
(Inc. Χαριέντά μοι τὰ παρὰ σοῦ ὅτι μάλιστα).
Ἐνετίηθεν, πυανειῶνος ὄγδοῃ ἱσταμένου κατὰ τὸ ,αφῆα' ἔτος
τὸ σωτήριον. [M : 163. D : 129.]
- 158.—Au même. Venise, 28 juillet 1591.
Φρεδερίκῳ τῷ Συλπουργίῳ, Μάξιμος.
(Inc. Ὁ τοῦ Νύσσης κατηγορικὸς λόγος πρὸ μικροῦ).
Ἐνετίηθεν, μεταγεινιῶνος τρίτῃ φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφῆα'
ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 164. D : 164.]
- 159.—A Ascanio Persio. Venise, 13 juin 1597.
Ἀσκανίῳ τῷ Περσίῳ, Μάξιμος.
(Inc. Ὡς εὐπρεπές σοι τὸ προσχηματῶδες τοῦ λόγου).
Ἐνετίηθεν, ἰουνίου τρίτῃ ἐπὶ δεκάτῃ κατὰ τὸ ,αφῆζ' ἔτος τὸ
σωτήριον. [M : 157. D : 15.]
- 160.—Au même. Venise, 1591.
Ἀσκανίῳ τῷ Περσίῳ σοφωτάτῳ ἀνδρὶ, Μάξιμος εὖ πράττειν.
(Inc. Ὡς εὐπρόσωπός σοι ἢ ἑξαπύσις, καὶ πρὸς τὸ).
Ἐνετίηθεν, ,αφῆα' ἔτει τῆς ἐνσάρχου τοῦ σωτήρος ἡμῶν οἰκο-
νομίας. [M : 159. D : 25.]
- 161.—Au même. Venise, 12 décembre 1597.
Τῷ σοφωτάτῳ Ἀσκανίῳ τῷ Περσίῳ δημοσίᾳ ἐν Βονωνίᾳ
τὰ περὶ τοὺς λόγους διδάσκοντι, Μάξιμος ἐπίσκοπος Κυθῆρων
εὖ πράττειν.
(Inc. Ἐπαιῶ σου τὸ τῆς γνώμης ἐπιεικές τε καὶ μέτριον).

- Ἐνετίηθεν, ποσειδεῶνος δευτέρα ἐπὶ δεκάτῃ κατὰ τὸ ,αφῆζ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 167. D : 75.]
- 162.—A Filippo Siminello. Venise, 25 septembre 1595.
 Φιλίππῳ τῷ Σιμινέλλῳ λογιωτάτῳ νεανία, Μάξιμος.
 (Inc. *Τίς ἢ ἐπὶ τοσοῦτον σιγή, καὶ τῆς ἐπαινετῆς*)
 Ἐνετίηθεν, μαιμακτηριῶνος ἕκτη φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφῆε' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 155. D : 10.]
- 163.—Au même. Venise, 8 février 1597.
 Φιλίππῳ τῷ Σιμινέλλῳ λογιωτάτῳ ἐν νεανίαις, Μάξιμος εὖ πράττειν.
 (Inc. *Ἀδωρόν σοι πέμπεται παρ' ἡμῶν, λογιώτατε*).
 Ἐνετίηθεν, φευρουαρίου ὀγδόῃ ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφῆζ' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 165. D : 88.]
- 164.—Au même. Venise, 22 août 1591.
 Τῷ λογιωτάτῳ ἐν Χριστῷ ἀδελφῷ Φιλίππῳ τῷ Σιμινέλλῳ, Μάξιμος εὖ πράττειν.
 (Inc. *Καὶ παρῶν ἤδη τὴν περὶ τὰ καλά σου ἤδειν*).
 Ἐνετίηθεν, βοηδρομιῶνος ἐνάτῃ φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφῆα' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 166. D : 101.]
- 165.—A Georges Maximos. Venise, 3 août 1594.
 Γεωργίῳ τῷ Μαξίμῳ, Μάξιμος εὖ πράττειν.
 (Inc. *Πέπαικται μοι τὰ περὶ τὰς καλὰς ἰῶν ὀπωρῶν*).
 Ἐνετίηθεν, αὐγούστου τρίτῃ ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφῆδ' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 156. D : 11.]
- 166.—Au même. Venise, 27 avril 1592.
 Γεωργίῳ τῷ Μαξίμῳ, Μάξιμος εὖ πράττειν.
 (Inc. *Τὸ τῆς λήθης ὕδωρ ἐκπέπωκας, ὦ Γεώργιε*).
 Ἐνετίηθεν, θαργηλιῶνος τετάρτῃ φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφῆβ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 178. D : 82.]
- 167.—Au même. Venise, 29 avril 1592.
 Τῷ αὐτῷ, Μάξιμος εὖ πράττειν.
 (Inc. *Ὅθι πιλῆς ἐμοὶ καὶ μόνῃς παρὰ τῶν φίλων*).
 Ἐνετίηθεν, θαργηλιῶνος δευτέρα φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφῆβ' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 179. D : 83.]
- 168.—A Jean Coressios. Venise, 21 août 1600.
 Τῷ σοφωτάτῳ ἐν ἰατροῖς κυρίῳ Ἰωάννῃ τῷ Κορέση, Μάξιμος ταπεινὸς Κυθῆρων ἐπίσκοπος εὖ πράττειν.
 (Inc. *Τὸν μὲν περὶ τὰ αἰσθητὰ ἔρωτα, καὶ ὄν*).
 Ἐνετίηθεν, βοηδρομιῶνος δεκάτῃ φθίνοντος κατὰ τὸ ,αχ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 168. D : 51.]

- 169.—Au même. Padoue, 2 septembre 1590.
 Τῷ σοφωτάτῳ ἐν ἰατροῖς κυρίῳ Ἰωάννῃ τῷ Κορέση, Μάξι-
 μος εὐ πράττειν.
 (Inc. Ἀγανακτήσεις, οἶμαι, ἢ γοῦν δυσχερανεῖς δπωσοῦν).
 Ἐκ Παταβίου, μαιμακτηριῶνος δευτέρα ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ᾿
 ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 169. D : 123.]
- 170.—Au même. Venise, 2 septembre 1591.
 Τῷ αὐτῷ, Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθήρων.
 (Inc. Δεινὸς μου τῇ ψυχῇ ἔρωσ τῆς σῆς σοφίας).
 Ἐνετίθην, μαιμακτηριῶνος δευτέρα ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ᾿α'
 ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 170. D : 124.]
- 171.—A Constantin Loucaris. Venise, 19 octobre 1595.
 Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθήρων, Κωνσταντίνῳ τῷ
 Λουκάρει ἀδελφῷ ἐν Χριστῷ εὐ πράττειν.
 (Inc. Ἐπαινεῖς καὶ ψέγεις κατὰ τὸ αὐτό, κατ' ἄλλο).
 Ἐνετίθην, πνανεπιῶνος δεκάτῃ ἐνάτῃ κατὰ τὸ ,αφ᾿ε' ἔτος τὸ
 σ(ωτή)ριον. [M : 176. D : 62.]
- 172.—Au même. Venise, 27 octobre 1591.
 Ὁ αὐτὸς Κωνσταντίνῳ τῷ Λουκάρει.
 (Inc. Ἀγανακτεῖς, ὡς ἔοικας, καὶ ὥσπερ τινὸς ἐδλόγου).
 Ἐνετίθην, πνανεπιῶνος τετάρτῃ φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ᾿α' ἔτος
 τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 177. D : 64.]
- 173.—A Pierre Pingris. Venise, 23 mai 1592.
 Πέτρῳ τῷ Πιγγρηῖ ἔλλογιμωτάτῳ καὶ φιλιτάτῳ νεανία, Μάξι-
 μος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθήρων εὐ πράττειν.
 Inc. Σφοδρὸν ἡμῶν τῇ ψυχῇ τὸ πρὸς σὲ φίλτρον).
 Ἐνετίθην, σκιροφοριῶνος ὀγδόῃ φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ᾿β'
 ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 180. D : 84.]
- 174.—Au même. Venise, 29 mai 1592.
 Τῷ αὐτῷ, Μάξιμος.
 (Inc. Ἐπειδὴ σοι φίλα τὰ παρ' ἡμῶν, Πέτρε).
 Ἐνετίθην, σκιροφοριῶνος δευτέρα φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ᾿β'
 ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 181. D : 85.]
- 175.—A Métrophane. Monastère de Saint-Catherine (Candie), 9
 septembre 1584.
 Μάξιμος Μητροφάνει τῷ ἀδελφῷ εὐ πράττειν.
 (Inc. Ὁρᾶς οἶα πάσχει⁴⁹, ἢ κρεῖττον εἰπεῖν, τί ποιεῖν).
 Ἐκ τῆς σεβασμίας μονῆς τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης τῶν Σιναϊτῶν,

⁴⁹) πάσχειν M.

- ,αφπδ' μαιμακτηριῶνος ἐνάτη ἰσταμένου⁵⁰. [M : 158. D : 23.
 176.—A Michel Vlastos. Venise, 25 mars 1598.
 Τῷ λογιωτάτῳ ἐν νεανίαις Μιχαήλῳ τῷ Βλαστῷ, Μάξιμος εὖ
 πράττειν.
 (Inc. *Περιβαρῆ σοι*⁵¹ *πως τάχα τὰ τῆς ἡμετέρας γέγονε*).
 Ἐνετίηθεν, μαρτίου ἕκτη φθίνοντος κατὰ τὸ ,αφ'ἣ' ἔτος τὸ σω-
 τήριον. [M : 173. D : 48.
- 177.—A Léonard Mindonios. Venise, 21 août 1600.
 Τῷ σοφωτάτῳ ἐν ἰατροῖς κυρίῳ Λεονάρδῳ τῷ Μεντονίῳ,
 Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθήρων εὖ πράττειν.
 (Inc. *Εἰ καὶ κατὰ τοὺς γεωμετρικοὺς κανόνας, τὰ τῷ αδιῶ*).
 Ἐνετίηθεν, βοηδρομιῶνος δεκάτη φθίνοντος κατὰ τὸ ,αχ' ἔτος τὸ
 σωτήριον [M : 174. D : 52.
- 178.—A Rinaldo Molinetti. Padoue, 8 novembre 1569.
 Τῷ σοφωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ κυρίῳ Ῥινάλδῳ τῷ Μολινέτῳ,
 Ἐμμανουὴλ Μαργούνιος ὁ Κρής χαίρειν.
 (Inc. *Πάλαι μὲν τὸ εὐπαιδευτόν τε καὶ ἐμπειρόν σου*).
 Ἐν Παταβίῳ, κατὰ τὸ ,αφξθ', ἀνθεστηριῶνος ὀγδόη ἰσταμένου.
 [M : 175. D : 59.
- 179.—A André Schott. Venise, 18 juillet 1598.
 Ἐνδρέα τῷ Σχότῳ σοφωτάτῳ ἀνδρί, Μάξιμος.
 (Inc. *Συνηδομαί σοι τῆς περὶ τὰ καλὰ τῶν μαθημάτων*).
 Ἐνετίηθεν, ἰουλ(ίου) ὀγδόη ἐπὶ δεκάτη κατὰ τὸ ,αφ'ἣ' ἔτος τὸ
 σ(ωτή)ριον. [M : 154. D : 92.
- 180.—A Georges Xénos, logothète de la grande Église. Venise,
 16 août 1591.
 Τῷ εὐγενεστάτῳ καὶ λογιωτάτῳ κυρίῳ Γεωργίῳ τῷ Ξένῳ ἤδη
 λογοθέτῃ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, Μάξιμος ἐπίσκοπος Κυθήρων
 εὖ πράττειν.
 (Inc. *Ἡμεῖς μετὰ τὴν πρώτην ἡμῶν ἐπὶ τοῖς γράμμασι*).
 Ἐνετίηθεν, βοηδρομιῶνος ἕκτη ἐπὶ δεκάτη κατὰ τὸ ,αφ'ἣ' ἔτος
 τὸ σωτήριον. [M : 182. D : 98.
- 181.—A Georges Higoiménos. Mussolente, 5 février 1600.
 Γεωργίῳ τῷ ἡγουμένῳ⁵², Μάξιμος εὖ πράττειν.
 (Inc. *Ὁ δὲ χορηγὸς Ἀντώνιος ἔτι ὄλωσ σιγᾷ*).
 Ἐκ τοῦ Μουσολέντου ,αχ' ἔτει σ(ωτη)ρίῳ, φερουαρίου πέμπτη
 ἰσταμένου. [M : 171. D : 106.

⁴⁰⁾ Le lieu et la date manquent dans M.

⁵¹⁾ σοι M : om. L.

⁵²⁾ sic L : Γεωργίῳ τῷ Μαξίμῳ M.

182.—A Aloysio Lollino. Padoue, 4 septembre 1591.

Τῷ εὐγενεστάτῳ καὶ λαμπροτάτῳ ἀνδρὶ κυρίῳ Ἀλοῦζίῳ τῷ Λολίνῳ, Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθήρων φιλοσοφίας ἄκρας ἀπόλαυσιν.

(Inc. *Καὶ τὰ τοῦ πόθου μου ἤδη ὁ δαίμων τετέλεκεν*).

Ἐκ Παταβίου μαιμακτηριῶνος τετάρτη ἱσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'ἡ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 183. D : 111.]

183.—A Nathanaël Emboros. Mussolente, 12 février 1598.

Ναθαναὴλ τῷ Ἐμπόρῳ, Μάξιμος.

(Inc. *Παρακατέχει καὶ σέ, τί γὰρ φιλῶν οὐκ ἂν εἴποιμι*).

Ἐκ τοῦ ἔρημικοῦ Μουσολέντου, ,αφ'ἡ' φευρουαρίου δευτέρου ἐπὶ δεκάτῃ. [M : 122. D : 113.]

184.—A Manuel Moschettis. Mussolente, 8 juillet 1598.

Μανουήλῳ τῷ Μοσχέτῃ λογιωτάτῳ ἐν Χ(ριστῷ) ἄδελφῷ, Μάξιμος.

(Inc. *Τί ἀθυμεῖς καὶ κατατήκεις σαντόν, καὶ τῷ γε δοκεῖν*).

Ἐκ τῆς ἐπισκοπῆς τοῦ Μουσολέντου, ,αφ'ἡ' ἔτει τῷ σ(ωτη)ρίῳ, ἰουλ(ίου) ὀγδόῃ. [M : 184. D : 130.]

185.—A Constantin Servius. Venise, 5 août 1591.

Κωνσταντίνῳ τῷ Σέρβῳ ἱατρῷ ἀρίστῳ καὶ σοφωτάτῳ, Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθήρων εὖ πράττειν.

(Inc. *Εἴτ' ἔρεῖς οὐ φιλεῖς ἐκτόπως, καὶ τῶν προσιέων*).

Ἐνετίθην, βοηδρομιῶνος πέμπτη ἱσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'ἡ' ἔτος τὸ σωτήριον. [M : 185. D : 165.]

186.—Baptiste Cabasilas à Georges Vlasios. (Sans lieu,) 3 janvier 1616.

Τῷ τιμωτάτῳ καὶ ἐν σπουδαίοις ἀρίστῳ Γεωργίῳ τῷ Βλασίῳ, Βαπτιστῆς εὖ πράττειν.

(Inc. *Ἡ εὐλαλος χελιδὼν, διαγελῶντος τοῦ ἔαρος, τὴν ἰδίαν*).

Γαμηλιῶνος τρίτη ἱσταμένου κατὰ τὸ ,αχίς' ἔτος τὸ σωτήριον.

—Ὁ σὸς κατὰ πνεῦμα Βαπτιστῆς Καβάσιλας. [M : 186.]

187.—Authentification d'un chrysobulle appartenent à Stavros Apsaras. Venise, 27 octobre 1597.

Πίστις εἰς τὸ χρυσόβουλλον τοῦ Σταύρου Ἀψαρά.

(Inc. *Τίμιον ἔργον ἢ ἀρετή, καὶ τοῖς πᾶσιν αἰδέσιμον*).

Κατὰ τὸ ,αφ'ἡς' ἔτος τὸ σ(ωτή)ριον, ὀκτωβρίου τετάρτη φθίνοντος, Ἐνετίθῃ. Ὁ ταπεινὸς Κυθήρων ἐπίσκοπος Μάξιμος.

[M : 189. D : 72.]

188.—Lettre patriarcale rédigée pour Sophrone de Jérusalem. Octobre 1599.

Πατριαρχική, ἣν ἐποίησεν ὁ αὐτὸς Μάξιμος Σωφρονίῳ τῷ μακαριωτάτῳ πατριάρχει τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ.

(Inc. *Οἱ ἀπανταχοῦ ὄντες πανιερώτατοι μητροπολίται*).

Ἐν ἔτει ,αφ'ἧθ' τῆς ἐνσάρχου τοῦ σωτῆρος ἡμῶν οἰκονομίας κατὰ μῆνα τὸν ὀκτώβριον⁵³. [M : 190.

189.—Homélie prononcée lors de la réconciliation avec Gabriel Sévère. <Pâques 1591>.

Ἑομιλία σύντομος γενομένη ἐπὶ τῇ διαλλαγῇ Γαβριὴλ τοῦ πανιερωτάτου Φιλαδελφίας ἀρχιεπισκόπου, καὶ Μαξίμου ἐπισκόπου Κυθῆρων.

(Inc. *Ἐδφραίνέσθωσαν οἱ οὐρανοί, καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ—des. καὶ ἐν τρισὶ προσώποις θεωρουμένην θεότητα, ἣ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν*).

[M : 191.

190.—Homélie sur l'Épiphanie.

Μαξίμου ταπεινοῦ Κυθῆρων ἐπισκόπου εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν ἐπιφανείων τοῦ σωτῆρος λόγος ἐγκωμισαστικός.

(Inc. *Καὶ ποῦ δ' ἂν ἡμεῖς τὰς τοῦ λόγου ἡγίας — des. καὶ τερφθῶμεν αἰῶνια, ἐν Χ(ριστ)ῷ τῷ ἀληθινῷ θεῷ ἡμῶν, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν*). [M : 192.

191.—Seconde homélie sur l'Épiphanie.

Τοῦ αὐτοῦ ἕτερος εἰς τὴν αὐτὴν ἑορτὴν.

(Inc. *Τίς ἡ τερπνότης ; τί τὸ ταύτης τῆς ἱερᾶς συνδρομῆς — des. καταξιούμεθα μακαριότητος, ἐν Χ(ριστ)ῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ πρέπει δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν*).

[M : 193.

192.—Apologie adressée au Saint-Synode. Venise, 3 octobre 1592.

Τῇ κατὰ Κωνσταντινούπολιν ἐν Χ(ριστ)ῷ συναθροισθεῖσιν ἱερᾶ συνόδῳ, πατρᾶσι παναιδεσιμωτάτοις, καὶ κυρίοις ἐντιμωτάτοις, Μάξιμος ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθῆρων, πᾶν ὃ τι σωτηριῶδες καὶ εἰς θεῖαν ἦγον δόξαν καὶ εὐαρέστησιν.

⁵³) Dans M, le mois manque, mais une main moderne a suppléé *μάριον* variante tirée «ἐκ τοῦ X. Δ». (? , vraisemblablement un autre manuscrit, peut-être celui du libraire Christodoulos, Χ[ριστο]δ[ούλου]? Cf. cidessous, p. 253.)

(Inc. Ἐμοὶ μὲν, ὃ ἱερὰ καὶ θεοσύλλεκτος τοῦ κυρίου).

Ἐνετίηθεν, πρᾶνεψιδῶνος τρίτη ἰσταμένου κατὰ τὸ ,αφ'ἂβ' ἔτος
τὸ σ(ωτή)ριον. [M : 187.

193.—Épigramme (douze distiques élégiaques).

Πρὸς τινα κακῶς λέγοντα τοὺς Ἕλληνας, Ἐμμανουήλου.

(Inc. Τίποτε ἀτασθαλίησι μεμιγμένα ῥήματα βάζεις;—des. Πῶς
ροέειν σε δέον, εἴ γ' ἐθέλῃς τί λέγειν.) [M : 194.

[194]⁵⁴—A Léonce Eustrate. Venise, 11 septembre 1591.

Τῷ σοφωτάτῳ Λεοντίῳ τῷ Εὐστρατίῳ, Μάξιμος εὖ πρότιεν.

(Inc. Ἀπῆλθες, ἔμοι δὲ κατέλιπες δάκρυα).

Ἐνετίηθεν, μαιμακτηριῶνος ια' κατὰ τὸ ,αφ'ἂε' ἔτος τὸ σ(ωτή)-
ριον. [M : 160. D : 37.

La simple lecture de la liste qui précède permet d'apprécier l'importance du «corpus» épistolaire conservé dans les manuscrits de Paris. Bien qu'il lui manque un bon nombre d'unités pour être complet, cet ensemble constitue la plus ample collection connue jusqu'à présent des lettres de Margounios : les lettres y sont réparties sur plus de trente années de la vie du prélat (de 1569 à 1601, avec un maximum d'activité épistolaire dans les années 1590 - 1591); le nombre des correspondants à qui elles sont adressées dépasse la cinquantaine.

Il est souhaitable que d'autres chercheurs puissent trancher les incertitudes que renferme encore notre liste, notamment sur les points où les manuscrits L et M divergent catégoriquement dans la datation. Il faut souhaiter surtout que d'autres descriptions précises fassent peu à peu connaître la totalité des documents conservés, pour que soit enfin rendue possible une édition sérieuse de la correspondance de Maxime Margounios.

Paris, décembre 1946.

CHARLES ASTRUC
Bibliothèque Nationale.

⁵⁴) Cette lettre, dont la description est donnée ici d'après M, ne figure pas dans L.

APPENDICE

1) TABLES DE CONCORDANCE

D = Liste publiée par C. Dyovouniotis, principalement d'après le ms. Athen. 1126.

M = Parisin. Suppl. gr. 1310.

L = Liste dressée dans le présent article et fondée sur le Paris. Suppl. gr. 621.

I								
D.	M.	L.	D.	M.	L.	D.	M.	L.
1	76	73	36	130	131	71	23	30
2	81	83	37	160	manque [194]	72	189	187
3	79	74	38	62	63	73	52	36
4	59	60	39	161	155	74	24	31
5	35	37	40	131	132	75	167	161
6	60	61	41	33	21	76	25	32
7	107	120	42	132	133	77	94	88
8	85	87	43	34	38	78	95	108
9	89	106	44	5	5	79	86	89
10	155	162	45	36	39	80	137	138
11	156	165	46	6	6	81	26	33
12	110	123	47	29	24	82	178	166
13	125	126	48	173	176	83	179	167
14	126	127	49	133	134	84	180	173
15	157	159	50	30	25	85	181	174
16	121	111	51	168	168	86	138	139
17	71	80	52	174	177	87	139	140
18	119	125	53	134	135	88	165	163
19	72	78	54	135	136	89	93	101
20	90	99	55	91	107	90	140	141
21	123	112	56	73	79	91	141	142
22	27	22	57	48	45	92	154	179
23	158	175	58	92	100	93	40	47
24	28	23	59	175	178	94	142	143
25	159	160	60	124	109	95	64	65
26	127	128	61	108	121	96	82	84
27	128	129	62	176	171	97	49	44
28	129	130	63	162	156	98	182	180
29	42	46	64	177	172	99	41	48
30	2	12	65	136	137	100	114	115
31	3	13	66	63	64	101	166	164
32	112	113	67	96	92	102	20	18
33	113	114	68	21	28	103	65	66
34	4	19	69	51	35	104	97	93
35	61	62	70	22	29	105	98	94

D.	M.	L.	D.	M.	L.	D.	M.	L.
106	171	181	131	44	51	155	77	76
107	143	144	132	147	148	156	104	103
108	99	95	133	31	26	157	111	124
109	100	96	134	148	149	158	152	153
110	101	97	135	149	150	159	109	122
111	183	182	136	11	11	160	78	77
112	7	14	137	67	68	161	117	118
113	122	183	138	12	9	162	84	86
114	45	49	139	80	75	163	87	90
115	8	7	140	74	81	164	164	158
116	103	104	141	13	20	165	185	185
117	144	145	142	69	69	166	88	91
118	145	146	143	105	102	167	50	43
119	43	50	144	150	151	168	17	8
120	9	16	145	14	2	169	153	154
121	37	40	146	15	3	170	38	41
122	66	67	147	16	4	171	118	119
123	169	169	148	120	110	172	106	105
124	170	170	149	115	116	173	18	10
125	42	46	150	116	117	174	19	17
126	83	85	151	68	70	175	39	42
127	10	15	152	102	98	176	70	71
128	146	147	153	151	152	177	58	72
129	163	157	154	75	82	178	1	1
130	184	184						

II

M.	L.	M.	L.	M.	L.	M.	L.
1	1	15	3	29	24	43	50
2	12	16	4	30	25	44	51
3	13	17	8	31	26	45	49
4	19	18	10	32	27	46	52
5	5	19	17	33	21	47	53
6	6	20	18	34	38	48	45
7	14	21	28	35	37	49	44
8	7	22	29	36	39	50	43
9	16	23	30	37	40	51	35
10	15	24	31	38	41	52	36
11	11	25	32	39	42	53	55
12	9	26	33	40	47	54	56
13	20	27	22	41	48	55	59
14	2	28	23	42	46	56	57

M.	L.	M.	L.	M.	L.	M.	L.
57	58	92	100	127	128	162	156
58	72	93	101	128	129	163	157
59	60	94	88	129	130	164	158
60	61	95	108	130	131	165	163
61	62	96	92	131	132	166	164
62	63	97	93	132	133	167	161
63	64	98	94	133	134	168	168
64	65	99	95	134	135	169	169
65	66	100	96	135	136	170	170
66	67	101	97	136	137	171	181
67	68	102	98	137	138	172	54
68	70	103	104	138	139	173	176
69	69	104	103	139	140	174	177
70	71	105	102	140	141	175	178
71	80	106	105	141	142	176	171
72	78	107	120	142	143	177	172
73	79	108	121	143	144	178	166
74	81	109	122	144	145	179	167
75	82	110	123	145	146	180	173
76	73	111	124	146	147	181	174
77	76	112	113	147	148	182	180
78	77	113	114	148	149	183	182
79	74	114	115	149	150	184	184
80	75	115	116	150	151	185	185
81	83	116	117	151	152	186	186
82	84	117	118	152	153	187	192
83	85	118	119	153	154	188	34
84	86	119	125	154	179	189	187
85	87	120	110	155	162	190	188
86	89	121	111	156	165	191	189
87	90	122	183	157	159	192	190
88	91	123	112	158	175	193	191
89	106	124	109	159	160	194	193
90	93	125	126	160	manque [194]		
91	107	126	127	161	155		

2) NOTE BIBLIOGRAPHIQUE ADDITIONNELLE

(février 1949)

Ce petit travail était terminé depuis environ deux ans quand je le soumis à M. Man. Manoussakas, parfait connaisseur de l'histoire et des lettres crétoises. Celui-ci me fournit aussitôt une abondante masse d'indications bibliographiques relatives au sujet, ce qui m'engage aujourd'hui à développer quelques points et à ajouter diverses précisions. Malheureusement (et je m'étais déjà heurté à cette difficulté), la documentation en langue grecque demeure inaccessible pour une grande part aux chercheurs travaillant à Paris : je dois donc me borner souvent à mentionner des études dont je n'ai pu prendre connaissance, alors qu'il m'eût importé au premier chef de comparer, par exemple, les descriptions de N. Bées et de L. N. Politis avec celle de Dyovouniotis et avec ma propre liste.

C. Dyovouniotis ne s'est pas borné à présenter les lettres de Margounios : sa liste fait partie d'une étude bio-bibliographique d'ensemble. Il commence par donner les sources générales («Γρηγόριος ὁ Παλαμῆς», t. IV, 1920, p. 155-156), et c'est à cette bibliographie qu'il faut se reporter pour étoffer les indications fournies par L. Petit. La biographie de Margounios est ensuite établie avec rigueur et sens critique (contrairement aux essais antérieurs de Sathas, et même de Démétracopoulos); elle occupe les pages 156-168, 209-216 et 321 du même tome de la même revue. Suit la description des œuvres, réparties en sept catégories (Œuvres dogmatique et apologétiques; discours et homélies; lettres; hymnes et poèmes; œuvres liturgiques; traductions; éditions) : voir *ibidem*, t. IV, p. 321-324, 386-388, 418-425, 671-673, 722-730, 781-785, et t. V (1921), p. 269-280, 390-396, 481-487. Enfin viennent les conclusions de l'auteur (t. V, p. 487-492). Signalons que Dyovouniotis édite (t. IV, p. 722-728) les deux homélies sur l'Épiphanie (nos 190 et 191 de notre liste), mais avec un énorme lacune dans la première : environ une page et demie de texte a été sautée. Malgré ce lapsus et les fautes matérielles qui défigurent la liste des lettres, cette étude est le travail essentiel à consulter pour toute recherche sur l'évêque de Cythère. M. le professeur C. Amantos la recommande «πρὸ πάντων» dans la courte bibliographie qu'il consacre à Margounios

(Συναίτικὰ μνημεῖα ἀνέκδοτα [1928]=Παράρτημα τῶν «Ἑλληνικῶν», 1, p. 26).

M. Amantos lui-même publie (*ibid.*, p. 23-26) le troisième testament du prélat grec (26 juin 1602) d'après le cod. Sinaïticus 2206, f. 13, puis il complète (p. 26-27) la bibliographie de Dyounouiotis en indiquant notamment la description détaillée, par N. Bèès, d'un manuscrit des lettres de Margounios «κατὰ κώδικα τῆς μονῆς Λευκασίου» (dans le Δελτίον τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας IX, 1926, p. 72 ss.).

Le même manuscrit de la correspondance serait décrit par L. N. Politis dans Ἑλληνικά, t. XI (1939), p. 96.

L'Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν, t. XV (1939), contient un inventaire, par C. Dyounouiotis, des notes posthumes de B. Mystakidis; sous les numéros 88 à 91 (p. 373-374) sont recensées des copies de lettres de Margounios effectuées par Mystakidis d'après trois manuscrits du Saint-Sépulcre: les mss. 240, 328 (=376) et 463.

De l'abondante bibliographie antérieure aux travaux de Dyounouiotis, je ne mentionnerai ici que les indications à retenir sur divers manuscrits qui conservent des éléments de la correspondance en question.

Matthieu Paranikas a consacré un article à Margounios (Ὁ ΚΠ ἑλληνικὸς φιλολογικὸς Σύλλογος, tome X, 1875-1876, p. 22 ss), dans lequel il édite, d'après un manuscrit lui appartenant, (p. 23) la lettre 34 de notre liste, avec une date divergente (juin 1592), puis (p. 23-24) notre lettre 5 (qu'il date du 3 septembre 1590), enfin (p. 24-29) l'apologie au Saint-Synode, adressée de Padoue (au lieu de Venise: cf. notre n° 192).

Selon Papadopoulos-Kerameus (Ὁ ἐν ΚΠ. ἑλλ. φιλολ. Σύλλογος, t. XVII, 1882-1883, p. 53-54), le même Paranikas a édité, dans sa «Σαββατιαία ἐπιθεώρησις ΚΠ.» (1878), quarante-quatre lettres de notre auteur «ἐκ κώδικος τῆς ἐν Ἀρετσού σχολῆς»: certaines de ces lettres, précise Papadopoulos-Kerameus, avaient déjà été éditées par Lamí, Legrand, Sathas (dans le Βιογραφικὸν σχεδιάσμα περὶ τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου Β', Athènes 1870, qui contient effectivement vingt-et-une lettres à Jérémie II et une à Théolepte), par Démétracopoulos, et aussi par Théophile Corydalée. Un exemple, entre autres, de l'anarchie dont a souffert jusqu'ici la publication des lettres de Margounios!

Dans le même article, A. Papadopoulos-Kerameus signale

plusieurs autres manuscrits : — 1) le ms. 23 du Séminaire de Trébizonde, contenant 173 lettres de Margounios, auxquelles s'ajoutent les deux λόγοι sur l'Épiphanie, les deux lettres de Glynzounios, la lettre de Michel Vlastos, et celle de Jérémie II aux Vénitiens (soit nos numéros 190, 191, 22, 23, 54 et 34); il décrira de nouveau ce ms. en 1912, dans les «Βυζαντινά Χρονικά», t. XIX, p. 240 ; — 2) le ms. 29 «τῆς ἐν Γκιουμουσχανέ βιβλιοθήκης τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου», qui comporte neuf lettres ; — 3) un ms. appartenant au libraire épirote Christodoulos (?) ; — 4) le ms. 10 de la bibliothèque du Syllogue grec de Constantinople, qui compte aux ff. 49-61^v quinze lettres de Margounios. Suit (p. 66-71) l'édition de six lettres tirées de ce dernier manuscrit, dont cinq correspondent à nos numéros 50, 40, 67, 187 et 188 (pour cette lettre 188, l'édition confirme la leçon : κατὰ μῆνα Μάρτιον).

Précisons enfin le contenu de quelques autres manuscrits, dans la mesure où les catalogues le permettent.

A Athènes, le ms. 79 de la Bibliothèque du Parlement hellénique (v. «Νέος Ἑλληνομνήμων», IV, 1907, p. 112) compte 136 lettres, suivies de l'authentification du chrysobulle appartenant à Stavros Apsaras (notre n° 187) et de l'homélie de réconciliation avec Gabriel Sévère (n° 189) ; le ms. 101 de la même bibliothèque (v. «Νέος Ἑλληνομνήμων», t. cit., p. 373-374) conserve 155 lettres, l'homélie de réconciliation, et un λόγος sur l'Épiphanie. Enfin le ms. 449 de la Bibliothèque nationale (v. Sakkelion, p. 86) ne contient que quelques lettres.

A l'Athos, le codex Vatopedinus 206 renferme 177 lettres, selon S. Eustratiadès, qui ajoute : «Ἀναλυτικὸν τῶν ἐπιστολῶν τούτων πίνακα ἴδ. ἐν «Γρηγορίῳ Παλαμᾷ», ἔτος Γ' δημοσιευθέντα ὑφ' ἡμῶν», (v. le catalogue de Spyridon et Eustratiadès, p. 44). A la vérité, je n'ai trouvé trace de cette liste ni dans le tome 3, ni dans aucun autre tome de «Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς». Le ms. Lavra M 30 (= 1721 du catalogue Spyridon-Eustratiadès, p. 307-308) contient (ff. 54-68^v) neuf lettres correspondant, à une exception près, à celles de notre Suppl. gr. 1334. D'autre part, Dyounouniotis note («Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς», t. IV, p. 730, n. 2) que le ms. Athous 6257 (= Panteleemon. 750), qui serait autographe, conserve 116 lettres, dont 105 à David Hoeschel (99 grecques et 6 latines); Lambros (Catalogue, II, p. 425) décrit les onze lettres de ce manuscrit adressées à d'autres correspondants. Un autre manuscrit du même couvent, l'Athous 6300 (= Pante-

leemon. 793) comporte, selon Lambros (*ibid.*, p. 435), 155 lettres réparties entre le feuillet 95 et le feuillet 157.

Pour finir, notons que le Catalogue des manuscrits anciens de Bérat, rédigé par Anthime Alexoudis, métropolite d'Amasée (publ. dans le «Δελτίον τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας», t. V, 1896-1900, p. 352 ss.) signale le ms. Berat. 41 (de 200 feuillets) et le ms. Berat. 43 (de 82 feuillets, dont quatorze occupés par un autre ouvrage) comme contenant de la correspondance de Margounios.

Les manuscrits ainsi recensés n'épuisent certainement pas le nombre des témoins intéressants de cette correspondance. Puisse ces indications être développées et complétées par d'autres chercheurs !

Je terminerai en rappelant que M. Phédon Koukoulès (dans le tome V, 1928, de l'ΕΕΒΣ, p. 13) a discuté l'étymologie du nom Margounios et en a proposé une explication. D'autre part, un travail assez récent, publié dans les Mémoires de l'Académie d'Athènes (tome IX, 1939), apporte du nouveau sur les relations de Margounios avec le Sénat vénitien: il s'agit de «Θωμᾶς Φλαγγίνης καὶ ὁ Μικρὸς Ἑλληνομνήμων» par C. D. Mertzios, qui, dans son chapitre final (p. 257-266), évoque les trois démarches successives du prélat pour obtenir la résidence dans son évêché de Cythère, et les trois refus du Sénat qui, néanmoins, en portant la pension de Margounios de 50 à 120 puis à 144 ducats par an, adoucit chaque fois le veto prononcé. J'extraits ces détails de la recension de l'ouvrage en question publiée dans l'«Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Κρητικῶν Σπουδῶν» (t. III, p. 451-467) par M. Manousakas, que je remercie vivement de l'aide précieuse qu'il m'a apportée avec tant de libéralité.

CH. A.

TABLE DES INCIPIT

(Les chiffres renvoient aux numéros d'ordre de la liste publiée ci-dessus).

Ἄγραφακιεῖς, ὡς εἰκας, καὶ ὥσπερ τινὸς εὐλόγου	172
Ἄγραφακήσεις, οἶμαι, ἢ γούν δυσχερανεῖς ὁπωσοῦν	169
Ἄδικεῖς ἡμᾶς, δοιώτατε· καὶ γὰρ ἡμεῖς καὶ	96
Ἄει μὲν ἐγὼ πρὸς τὸ γράφειν ἐτοίμως ἐπειγομαι	138
Ἄκαθέκτον ὄρη, καὶ ὅτε ταύτης ἡ κλισίαι	89
Ἄλλ' ὅπερ ἐμοὶ τὴν κατανάγκην ποιεῖ τοῦ σιγᾶν	136
Ἄλλο γλαυξ, καὶ ἄλλο κορώνη, καὶ ἵνα τι	94
Ἄλλοι μὲν ἄλλους τῶν περὶ τὴν σοφίαν	25
Ἄναπέμπεται σοι παρ' ἡμῶν ἡ βίβλος, σοφώτατε	147
Ἄντιπέμπεται σοι καὶ παρ' ἡμῶν μικρὸν μὲν	130
Ἄπειρηκα σχεδὸν ἐν ταῖς ἐπαλλήλοις τῶν θλίψεων	33
Ἄπειρήκαμεν δεινοῖς προσπαλαίοντες ἀνυποίστοις	76
Ἄπέτιόα τι μικρὸν τοῦ πρὸς σέ μου χρέους	150
Ἄπῆλθες, ἐμοὶ δὲ κατέλιπες δάκρυα	194
Ἄπητήσω μὲν σὺ δικαίως, ἐγὼ δὲ ὀφειλομένως	113
Ἄπορησεις, οἶμαι, πρὸς τὴν τοῦ πῖλον διαπομπὴν	81
Ἄρά τι μέμνηται καὶ ἡμῶν ἡ φίλη θεῶν	42
Ἄριώνα τὸν Μηθυμναῖον Κυκλέως υἱόν, κιθαρωδόν	43
Ἄυθις δ' ἄρα τῶν γε παρ' ἡμῶν στερηθήσῃ	83
Ἄυτη ἢ ἀλλοίωσις, φροῖν ἢ Γραφή	16
Ἄφείλέ μου πρὸς τοῖς ἄλλοις τὴν γηπονίαν	90
Γνήσιος μὲν ὢν ἐγὼ, σεβασμιώτατε δέσποτα	55
Δεινὸν οἴησις, τὸ δὲ ἰσχυρογνώμων ἐν τοῖς	61
Δεινός μου τῆ ψυχῇ ἔρωσ τῆς σῆς σοφίας	170
Ἄνοῖν ἐνεκεν ἐπωφείλετο ἡμῖν τὰ ἐξ ἀμοιβῆς	97
Ἄωρόν σοι πέμπεται παρ' ἡμῶν, λογιώτατε	163
Ἐβδόμον τουτὶ ἔτος, ἐξ οὗ ὁ τῶν κακῶν	74
Ἐγὼ δέ σοι καὶ αὐθις προσθήσω καὶ ἄλλο	51
Ἐγὼ καὶ τὴν προσήκουσαν ἐπὶ τῇ γενομένῃ	4
Ἐγὼ κατώκνουν μὲν καὶ προτοῦ, καὶ οὗτοι γε	121
Ἐγὼ μὲν, πανιερώτατε πάτερ, παρ' ὑμῖν ὄμην	52
Ἐγὼ πάλαι μὲν εἰς τὴν τοῦ Φωτίου χορηγίαν	141
Ἐγὼ πλοῦτον ἕνα τοῦτον πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων	44
Ἐγὼ σου τὴν θεσπεσίαν ψυχὴν καὶ φιλό	41
Ἐγὼ σου τὴν ἱερὰν ψυχὴν, σοφώτατέ μοι	64
Ἐδεῖ μὲν ἡμᾶς, πανιερώτατε δέσποτα, τῆς τῶν ἡμετέρων	23
Εἰ καὶ κατὰ τοὺς γεωμετρικοὺς κανόνας, ἰὰ τῶ αὐτῶ	177
Εἰ καὶ τισι τῶν πολλῶν τὸ κατ' ἐμὲ	58
Εἰ μὲν εὐνοϊκῶς πρὸς ἡμᾶς διάκεισαι	56
Εἴ τις ἐστὶν ἀγάπη πρὸς τὸ θεῖον	37

<i>Εἶτ' αὐτὸς σιγᾶς, πανιερώτατε δέσποτα, εἰ καὶ ἄλλως</i>	35
<i>Εἶτ' ἔρεῖς σὺ φιλεῖς ἐκτόπως, καὶ τῶν πρωτείων</i>	185
<i>Ἐκάτερόν σου τῶν γραμμάτων ἐκομισάμην, ἐκάτερον</i>	135
<i>Ἐμελλεν ἄρα καὶ αὐθις καὶ χεῖρον ἐξοιστρήσειν</i>	8
<i>Ἐμελλεν ἄρα καὶ αὕτη μοι προσγενέσθαι</i>	28
<i>Ἐμελλον ἄρα καὶ τοῦτο παθεῖν, καὶ τοῖς ἔμοις</i>	122
<i>Ἐμοὶ μὲν αἰδοῦ τῇ πρὸς τὴν κοινὴν φιλίαν</i>	98
<i>Ἐμοὶ μὲν, εἴπερ ποτέ τι καὶ ἄλλο</i>	1
<i>Ἐμοὶ μὲν ἦν ἄν καὶ μάλιστα κατ' εὐχὴν</i>	106
<i>Ἐμοὶ μὲν, ὃ ἱερὰ καὶ θεοσύλλεκτος τοῦ κυρίου</i>	192
<i>Ἐμοὶ πάντως, ὃ τιμία καὶ αἰδέσιμος κεφαλὴ</i>	53
<i>Ἐμοὶ τράπεζα οὐ πολυτελείας ὄρων, καὶ τὸν νοῦν</i>	65
<i>Ἐν πάσῃ μὲν τῇ ἁγίᾳ γραφῇ, θεοφιλέστατε δέσποτα</i>	27
<i>Ἐνὸ καὶ τοῖς γράμμασι τοὺς τῷ κρείττονι</i>	77
<i>Ἐπαινεῖς καὶ φέγεις κατὰ τὸ αὐτό, κατ' ἄλλο</i>	171
<i>Ἐπαινον καὶ πρόγον οὕτως ἐγὼ κρίνειν ἐκδεδίδαγμαί</i>	12
<i>Ἐπαινώ σου τὸ τῆς γνώμης ἐπιεικές τε καὶ μέτριον</i>	161
<i>Ἐπειδὴ σοὶ φίλα καὶ τὰ παρ' ἡμῶν παιδικὰ</i>	155
<i>Ἐπειδὴ σοὶ φίλα τὰ παρ' ἡμῶν, Πέτρε</i>	174
<i>Ἐπικίνδυνον τῶν δεσποτικῶν ἐντολῶν ἢ παράβασιν</i>	46
<i>Ἐταλαιπώρησα καὶ κατεκάμφθην ἕως σφόδρα</i>	63
<i>Εὐφραίνεσθωσαν οἱ οὐρανοὶ, καὶ ἀγαλλιᾶσθω ἡ γῆ</i>	189
<i>Ἐχει τι μεθ' ἐαυτῆς ἔντερον καὶ ποιήσεις</i>	103
<i>Ἐχομεν τὰ σά, Πιρόχωρε ὀσιώτατε, καὶ ἔφ' οἷς</i>	112
<i>Ἐὐλάλος χελιδὼν, διαγελῶντος τοῦ ἔαρος, τὴν ἰδίαν</i>	186
<i>Ἐ συνέχεια τῆς ἀπολαύσεως, ἄλλοις μὲν θάρρος</i>	54
<i>Ἐδύ μοι λίαν, καὶ χαρίεν καὶ τὸ χρηστὸν σου</i>	120
<i>Ἐδύ μοι τὸ περὶ σοῦ διήγημα, θεῖα μοι</i>	80
<i>Ἐκνοσά σου τῶν ἐν ἱερουσῆνι τε</i>	11
<i>Ἐμεῖς μετὰ τὴν πρώτην ἡμῶν ἐπὶ τοῖς γράμμασι</i>	180
<i>Ἐν δ' ἄρα καὶ τοῦτο ἄφιλον, τὸ μηδέ γράμμασι</i>	109
<i>Ἐσθην μὲν καὶ οὐ μετρίως ἔφ' οἷς μοι</i>	129
<i>Θανάσεις, οἶμαι, τί ποτ' ἄρα καὶ ἐκ τῶν</i>	108
<i>Θεὸν τινα εἶναι τὴν φήμην, ἀνδρός τινος</i>	151
<i>Ἰδοὺ καὶ αὐθις τὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς δόγματος</i>	5
<i>Ἰδοὺ σοὶ καὶ τοῖς πῖλους, ὅποιοι δ' ἂν</i>	75
<i>Ἰδοὺ σοὶ καὶ τῶν ἡμετέρων συγγραμμάτων</i>	3
<i>Ἰδοὺ σοὶ τὸν πόθον ἐκπεληρώκαμεν, προσφιλέστατε</i>	95
<i>Ἰκέτης ἀντικατέστην σου πρὸς τὸν λαμπρότατον</i>	156
<i>Ἰωάννης ὁ Ἀρμάκης προσφικέωτο μὲν σοὶ πάλαί</i>	116
<i>Καθ' ἠδονὴν μοι πάνυ τὰ παρὰ σοῦ εὐαγγέλια</i>	111
<i>Καὶ βασιλεῖ ποτε ἕδωρ προσενεχθέν, οὐ πρὸς τὸ</i>	133
<i>Καὶ ἦσθην, ὡς οὐκ οἶδ' εἴ τις ἄλλος</i>	36
<i>Καὶ κακῶς ἀπαλλάττειν σχεδὸν κενιδύνευκα</i>	114

Καὶ παίζομεν ἄρα καὶ ἡμεῖς ἐσθ' ὅτε	117
Καὶ πάλαι μὲν ὡς τὴν ὑμέτεραν ἀρχὴν	34
Καὶ παρῶν ἤδη τὴν περὶ τὰ καλά σου ἤδειν	164
Καὶ ποῦ δ' ἂν ἡμεῖς τὰς τοῦ λόγου ἠγίας	190
Καὶ τὰ πρῶτα καὶ τὰ δεύτερα τῆς σῆς ἀγάπης	139
Καὶ τὰ τοῦ πόθου μου ἤδη ὁ δαίμων τετέλεκεν	182
Καὶ τί γὰρ ἂν ἐμοὶ τοῦ σοὶ συνομιλεῖν	32
Καὶ τίς λοιπὸν δικαίως ἐπὶ τῷ φιλικῷ λειποταξίῳ	123
Καὶ τὸ περικάλυμμα τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου	93
Καὶ τὸ πρὸ δύο ἐτῶν συντεθέν μοι	2
Καὶ τὸ σύντονόν σου καὶ ἀκριβές	10
Καιρός φησι τῷ παντὶ πράγματι ὁ σοφός	14
Κατέφαγέ με, φησὶν, ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου	110
Κατοδύρομαι τὴν τύχην, καὶ πῶς οὐ μέλλω ;	66
Κέκμηκα καθ' ἑκάστην παρὰ τῶν τῆς φιλίας	70
Κινεῖς με συστελλόμενον ἔκουσίως Ἐσχέλιε, καὶ	148
Κροῖσος ὁ τῶν Λυδῶν βασιλεὺς	47
Λόγους σοὶ λόγων, φιλικωτάτη ψυχῇ, ἀντιπέμπομεν	101
Μετέβαλέ μου τὸ περιαλγὸς τῆς ψυχῆς διὰ τε ἄλλα	144
Μέχρι λόγων ἔρεις τὰ Μαξίμου, ἐπεὶ καὶ	128
Μικρὸν τὸ δῶρον, ὅσοι κατὰ τὸ παρὸν πέμπομεν	84
Μικροῦ καὶ Πυθαγορείων δόγμασι συνεισφέρομαι	154
Μόλις ποτὲ τοῖς τῷ Θεοφυλάκτῳ εἰς τοὺς ἱερούς	91
Ναὶ μὰ τὴν ἱεράν σου καὶ φίλην Θεῷ ψυχὴν	125
Ὁ δὲ ἱερός Λαυρέντιος, τὰ ἡμέτερα παιδικὰ	86
Ὁ δὲ πανιερώτατος, καὶ τὰ τῆς ψυχῆς	38
Ὁ δὲ τοῦ Θεοῦ καὶ κατὰ κτήσιν	71
Ὁ δὲ χρηστός Ἀντώνιος ἐτι δλωσ σιγῆ	181
Ὁ τοῦ Νύσσης κατηχητικὸς λόγος πρὸ μικροῦ	158
Οἱ ἀπανταχοῦ ὄντες πανιερώτατοι μητροπολίται	188
Οἶδ' ὅτι με ἀφίλλας γράψῃ γραφῆν, καὶ τοσοῦτῳ μᾶλλον	140
Οἶδ' ὅτι μου φιλίας ὀλιγοῦραν καταψηφίῃ	149
Οἶδ' ὅτι σοὶ μέλει τῆς ὑποθέσεως, καὶ οὐδὲ	88
Οἶδά σου τὸ φιλεπιστήμον τῶν καλῶν	20
Οἶμαί σου διαταράζει ποτὲ τὸ σταθῆρόν	72
Οἶμαί σου τὴν θεοπεσίαν ψυχὴν οὕτω κεχαριτωθεῖν	30
Οἶμαί τι καὶ μέχρι τοῦ νῦν ὑπολελειφθαι	119
Ὅρᾳς οἶα πάσχει, ἢ κρεῖττον εἰπεῖν, τί ποιεῖν	175
Ὅσων μὲν ὑπὸ τῆς ἄνωθεν χάριτος κατηξιώθη	26
Ὅτι μὲν ἐκ τῶν καθ' ἑκάστα καὶ σαφεστέρων	57
Ὅτι μὲν σοὶ, εἰ καὶ μεταχρόνια, ἐπεδόθη τὰ παρ' ἡμῶν	146
Ὅν δύνатаί, φησι, πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους	45
Ὅν δώσω ὑπνον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου, φησὶν	7
Ὅν μετρίως μου τὴν καρδίαν λελύπηκεν	18

<i>Ὁν μικρόν τι συμβάλλειν μοι ἔδοξεν</i>	21
<i>Ὁν τὸ κατορθοῦν μοι καὶ μόνον δόκει</i>	69
<i>Ὁν τοῦτ' ἐγὼ φίλιαν ὀρίζομαι, ψιλῶν λόγων</i>	92
<i>Ὁν ψιλῆς ἐμοὶ καὶ μόνης παρὰ τῶν φίλων</i>	167
<i>Ὁὐδ' ἵππος ἀγωνιστῆς εὐσκελῶς ἔχων, ἑαυτῷ δόκιμος</i>	60
<i>Ὁὐδὲ πρὸς τὰ τοῦ Κάϊν δῶρα τὸ θεῖον</i>	48
<i>Ὁὐδέν, φησί τις τῶν ποιητῶν, οὕτως ὀρθῶς εἴρηται</i>	13
<i>Ὁὐθ' ὑμᾶς ἐπιβαρυνοῦμεν τοῦ λοιποῦ</i>	68
<i>Ὁὐκ ἐπιτεύξεται δόλιος θήρας, κατὰ τὸ γεγραμμένον</i>	15
<i>Ὁὐκ ἔστι, φησὶν, ἀνάνευσις ἐν τῷ θανάτῳ</i>	6
<i>Ὁὐκ ἔφερον ὄλωσ τὴν κακὴν, φεῦ, τυραννίδα</i>	105
<i>Ὁὐτε τὸ τῆς γνώμης ἀοριστιαῖνον, οὕτε τὸ</i>	31
<i>Ὁὐτω πάντ' πρὸς τὰς ἐπιφερομένας μοι τῶν συμφορῶν</i>	115
<i>Πάθος φνυγεῖν ἐπειγόμενος, πάθει τό γε δοκεῖν</i>	104
<i>Πάλαι μὲν τὸ εὐπαίδευτόν τε καὶ ἐμπειροῦν σου</i>	178
<i>Πάλιν ἐγὼ κατάδικος, καὶ πάλιν κριτηγίους προσῶν</i>	116
<i>Πάλιν ἐγὼ φορτικὸς ὁ παμπάλαιος, καὶ πάλιν</i>	153
<i>Πάλιν ὑποκινῶ τὴν γραφίδα, καὶ πῶς γὰρ</i>	29
<i>Πάντερπνά σου τὰ τῆς ἐπιστολῆς, ἱερά μοι</i>	87
<i>Παρακατέχει καὶ σέ, τί γὰρ φίλων οὐκ ἂν εἴποιμι</i>	183
<i>Πέπαικταί μοι τὰ νερὶ τὰς καλὰς τῶν ὀπωρῶν</i>	165
<i>Περιβαρῆ σοι πῶς τάχα τὰ τῆς ἡμετέρας γέγονε</i>	176
<i>Πεῦσίν τινα τῆς ἱερᾶς σου ψυχῆς πῦθέσθαι</i>	19
<i>Ποίαν οἶε με τὴν ψυχὴν ἔχειν, τῆς σῆς μελιρροῦτον</i>	152
<i>Πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι τῶν πρὸ ἡμῶν</i>	22
<i>Πολὺς εἴ περὶ ἡμᾶς τοῖς φίλοις, καὶ τοῖς</i>	137
<i>Πρόφην οὐπω πρόφην γράμματα πρὸς σέ ἐνεχάραξα</i>	62
<i>Πῶς οἶε μου τὴν καρδίαν δεδηχθῆναι, ἐφ' οἷς</i>	145
<i>Σαμουήλ δ' ὁ ὀσιώτατος, καὶ λογιώτατος</i>	99
<i>Σὺ δ' ἄλλὰ παρὰ τοῦτο γοῦν συγγνωμονικὸς οἶμαι</i>	134
<i>Σὺ δ' ἄρα τῶν καθ' ἡμᾶς ἀμύητος ἔσῃ</i>	82
<i>Σὺ δ' ὦ Ἄρσένιε ὀσιώτατε, ἔναυλον οἶον ἔχων</i>	78
<i>Συνεξῆπται σου τῆς περὶ ἡμᾶς σπουδῆς</i>	100
<i>Συνήδομαί σοι ἐπὶ τῇ εἰς τὸ ὑψηλόν</i>	124
<i>Συνήδομαί σοι τῆς ἀσφαλοῦς τοῦ βιβλίου λήψεως</i>	142
<i>Συνήδομαί σοι τῆς περὶ τὰ καλὰ τῶν μαθημάτων</i>	179
<i>Σφοδρὸν ἡμῶν τῇ ψυχῇ τὸ πρὸς σέ φίλιον</i>	173
<i>Τὰ δίκαια συμμάχων χεῖρ' ἔχει, ἵνα τοῦθ' ὄπερ ἐστίν</i>	102
<i>Τὰ δῶρα ἀγάπην ἢ οὖσαν συνιστᾶν μᾶλλον</i>	50
<i>Τέκνα μοιχῶν ἀτελεσφόρητα, ἤκουσά που λεγούσης</i>	9
<i>Τὴν μὲν ἐπιμέλειαν, ἣν τινες πρὸ ἡμῶν</i>	24
<i>Τὴν τιμίαν σου ἐπιστολὴν δεξάμενος, ἀδελσιμώτατε δέσποτα</i>	59
<i>Τί ἀθυμεῖς καὶ κατατήκεις σαυτόν, καὶ τῷ γε δοκεῖν</i>	184
<i>Τί ἂν σοι περὶ τῶν τοῦ παμμάκαρος Ἀθανασίου</i>	126
<i>Τί εἶπω, ἢ τί λαλήσω ; οὐχ' ἄπερ ἐνεθυμήθημεν</i>	67

<i>Τί πράττεις ὁ τῆς ἐμῆς ψυχῆς δυνάστης</i>	143
<i>Τίμιον ἔργον ἢ ἀρετή, καὶ τοῖς πᾶσιν αἰδέσιμον</i>	187
<i>Τίπτε ἀτασθαλίησι μεμυγμένα ῥήματα βάζεις;</i>	193
<i>Τίς ἢ ἐπὶ τοσοῦτον οὐγῆ, καὶ τῆς ἐπαινετῆς</i>	16Ἐ
<i>Τίς ἢ τερπνότης; τί τὸ ταύτης τῆς ἱερᾶς συνδρομῆς</i>	191
<i>Τὸ καθ' ἡμῶν μᾶλλον, ἢ ὑπὲρ ἡμῶν</i>	17
<i>Τὸ τῆς λήθης ὕδωρ ἐκπέπωκας, ὦ Γεώργιε</i>	166
<i>Τοιαύταις περικυκλοῦμαι φροντίδων ἐπαλληλίαις</i>	135
<i>Τὸν μὲν περὶ τὰ αἰσθητὰ ἔρωτα, καὶ ὄν</i>	166
<i>Τοῦ φιλικοῦ σου τῶν τρόπων, καὶ τῆς περὶ τὰ θεῖα</i>	40
<i>Τῷ τῆς Γαΐνας νεῶς γραμματοκομιστῆ</i>	65
<i>Τῶν ἐρασιῶν οἱ περὶ τι διακαῶς τὴν φλόγα</i>	73
<i>Ἐπηρετόν τινός μοι δεῖ, εὐλαβέστατέ μοι</i>	121
<i>Φορτικώτερος ἐγὼ τὰ περὶ σέ, σοφωτάτη μοι</i>	131
<i>Χαριέντά μοι τὰ παρὰ σοῦ ὅτι μάλιστα</i>	157
<i>Χαριέντως πάνυ τῆς περὶ τὴν φιλοσοφίαν</i>	49
<i>Ὡς ἐνπρεπές σοι τὸ προσχηματικῶδες τοῦ λόγου</i>	159
<i>Ὡς ἐνπρόσωπός σοι ἡ ἐξαιτίας, καὶ πρὸς τὸ</i>	160
<i>Ὡς ἠδυστον τῆ νοεῶν τραπέζῃ προσεπεισηκταί μοι</i>	39
<i>Ὡς ἠδύ σοι τὸ τῶν κατ' ἐμοῦ ἐγκωμίων</i>	79
<i>Ὡς μικροπρεπές οἶδ' ὅτι φήσεις τὸ δῶρον</i>	107

INDEX NOMINUM

(donnant les noms d'expéditeurs et de destinataires chaque fois qu'ils sont exprimés ou qu'on peut les restituer).

Apsaras (Stavros)	187	Lollino (Aloysio)	182
Arnakis : voir Harmakis		Loucaris (Constantin), futur patri-
arche de Constantinople sous
le nom de Cyrille	171. 172
Arsène, cathigoumène	78. 79		
Cabasilas (Baptiste)	186		
Carykis (Théophane), archevêque
de Philippopoli	37-42	Margounios (Emmanuel) 1.	178. 193
Chalkiopoulos (Matthieu), hiéro-
moine	92-98	Margounios (Maxime), évêque de
Cythère	2-21. 25-33. 35-51. 54-
177. 179-185. 187-192. 194
Charoniadis : voir Charonitis		Marinos (Laurent), hiéromoine	83-
86
Charonitis (Alexandre)	53	Maritzis (Arsène)	107
Coccos (François)	52	Maximos (Georges)	165-167
Coressios (Jean), médecin	168-170	Métrophane	175
Cosmas (Nicolas), prêtre	125	Mindonios (Léonard), médecin	177
		Molinetti (Rinaldo)	178
Denys, évêque d'Héraclée	35. 36	Moschettis (Manuel)	184
Denys, protosyncelle et exarque
patriarcal	59-71	Mourzinos (Jean), prêtre	74. 120-122
Doryanos (Joasaph), hiéromoine	73-77		
		Nathanaël, hiéromoine	104
Emboros (Nathanaël), hiérodia-
cre	111. 183	Néophyte, métropolitite d'Athènes	45
Eustrate (Léonce), hiéromoine	55.
56. 194.	Nicéphore, archidiacre	110
		Œconomos (Gérasime)	77
Gérasime : voir Œconomos			
Glynzounios (Manuel)	22. 23	Pagas (Georges)	58
Grégoropoulos (Métrophane), ca-
thigoumène du monastère de
Balsamonéron	81. 82	Papadopoulos (Sophrone), moine	109
Grimpeto (Samuel), hiéromoine	99-101	Persio (Ascanio), professeur à l'
Université de Bologne	159-161
		Pigas (Meletius), patriarche d'
Alexandrie	28-33
Harmakis (Jean), prêtre	123.124	Pingris (Pierre)	173-174
Hiérothée, archevêque de Monem-
basie	44	Primpeto : voir Grimpeto	
Higouménos (Georges)	181	Prochoros, diacre	112
Hippolyte, archevêque de Chio	43		
Hoeschel (David)	27. 126-154	Rhodos (Nicéphore), hiéromoine	102. 103
		Rhodos (Nicolas), prêtre	74. 113-
119
Jérémie II, patriarche de Con-
stantinople	1-17. 19-21. 34	Rhoditis (Gabriel), moine	105

Schott (André)	179	stantinople	18
Servius (Constantin), médecin	185	Théonas, cathigoumène du monastère de Saint-Denys	80
Sévère (Gabriel), archevêque de Philadelphie	22. 23. 46-53. 189	Vénitiens	34
Siminello (Filippo)	162-164	Vlasios (Georges)	186
Sophrone, patriarche de Jérusalem	188	Vlastos (Meletius), hiéromoine	57. 87-91. 108
Sylburg (Friedrich)	155-158	Vlastos (Michel)	54. 176
Syméon l'Acarnanien	58	Xénos (Georges), logothète de la Grande Eglise	180
Synode (Saint-)	192		
Théolepte II, patriarche de Con-			

INDEX LOCORUM

(Cette table ne relève que les noms figurant dans les adresses ou dans les souscriptions).

Alexandrie (Patriarche d') : voir Pigas (Meletius), dans l'Index Nominum.	Galata	59
Athènes (Métropolitte d') : voir Néophyte (ibidem).	Héraclée (Evêque d') : voir Denys (Index Nominum).	
Augsbourg	Jérusalem (Patriarche de) : voir Sophrone (ibid.).	
Balsamonéron (Monastère de), en Crète	81. 82	Monembasie (Archevêque de) : voir Hiérothée (ibid).
Bologne	161	Mussolente 51. 92-98. 144. 148. 181. 183. 184
Catherine (Monastère de Saint-), à Candie	175	Padoue 1. 129. 130. 169. 178. 182
Chio (Archevêque de) : voir Hippolyte (Index Nominum).	Constantinople	34. 52. 192
Constantinople (Grande Eglise de)	180	Philadelphie (Archevêque de) : voir Sévère (Gabriel), dans l'Index Nominum.
Constantinople (Patriarches de) : voir Jérémie II, Théolepte II (Index Nominum).	Philippopoli (Archevêque de) : voir Carykis (Théophane), ibidem.	
Corfou (Protopope de)	72	*Πουφία
Crète	57	55
Cythère (Clergé de)	106	Venise 2-23. 26. 28-33. 35-48. 50. 60-71. 73-91. 99-128. 131. 134-143. 145. 147. 149-155. 157-168. 170-174. 176. 177. 179. 180. 185. 187. 192. 194
Cythère (Evêque de) : voir Margounios (Maxime), dans l'Index Nominum.		
Denys (Monastère de Saint-)	80	Zante
		54. 56